

MilIEURAMA

Afgiftekantoor
Brussel X

nummer 4
april 1999

**Maandblad
van
de Bond
Beter Leefmilieu**

Redactie en administratie:
Tweeherenstraat 47,
B-1000 Brussel
Tel.: 02/282.17.20 - Fax: 02/230.53.89

- Vlaanderen gaat op zoek naar stilte.
- Milieubeweging en monumentenzorg slaan handen in elkaar.
 - Agalev is klaar voor de macht. Is de macht ook klaar voor Agalev?
 - Deense milieubeweging houdt niet van actie.
- Weer of geen weer: in de ecologische tuin heb je altijd iets om handen.

Commentaar

Over creatieve politici...

2

Omslagverhaal

Heeft Vlaanderen nog plekjes waar het helemaal stil is? Milieurama trok in een romantische bui op onderzoek uit.

3-6

Ledenblad

Zin in een aperitiefje met Alfred den Ouden? Of trekt u liever de laarzen aan in het Meetjesland?

7

Interview

Met Paul Van Schoors van de Vlaamse Contactcommissie Monumentenzorg over monumentenzorg en milieubescherming.

8-11

Flitsen

Wat kan en mag je zo allemaal doen als vrijwilliger? En wie is geïnteresseerd om als 'ecovolunteer' de wereld rond te trekken?

12

Beleid

Hapt u ook wel eens naar een frisse adem wanneer u op een maandagmorgen te voet naar het werk stapt?

13-15

Verkiezingen '99

Introduceren Jos Geysels en Johan Malcorps binnenkort biologische broodjes en koffie tijdens de vergaderingen van de Vlaamse regering?

16-19

Ecotips

Misschien heeft u het nog niet gemerkt, maar de lente is in het land. Tijd om de tuin ecologisch om te spitten!

20-21

Boek en Milieu

Snuisteren in milieuvriendelijke boekjes op zoek naar moois.

22-23

Frontlijn

Vlaanderen Proper? Milieuminister Kelchtermans weet de prioriteiten in zijn beleid alvast uit te kiezen. Peer als nieuwe hoofdstad voor Limburg!

24-25

Wet en Mina

Het gemeentelijke milieuconvenant werd geëvalueerd en goed/slecht bevonden.

24

Internationaal

De Deense milieubeweging houdt niet zo van actie. Wij hingen ons spandoek beleefd aan de haak.

28-29

Puzzelen

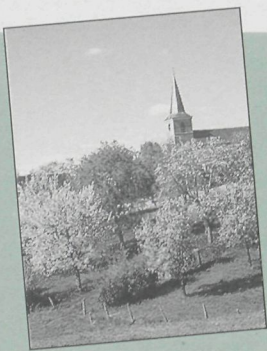
Verdrijf dat lamlendige grijsgevoel met uw maandelijkse portie puzzelplezier!

30

Kalender

Merelbeke gaat debatteren over de Gentse verbrandingsoven, Elcker-Ik trekt de windmolen op gang...

31

Vlaanderen heeft nauwelijks nog plekjes waar je in perfecte stilte kan toeven. Zowat overal blijft lawaai-overlast ons achtervolgen. De milieubeweging wil dat het beleid die geluidsoverlast voor mens en natuur zo gauw mogelijk aanpakt. (dia voorkaft: Luc Verhaegen)

C O M M E N T A A R

Over creativiteit en verkiezingsfoldertjes...

Creatief zijn ze wel, de Vlaamse politici. Met de verkiezingen in aantocht wordt geen moeite ontzien om de doorsnee burger er op alle mogelijke manieren van te overtuigen hoe goed onze regio het wel doet. Het gaat Vlaanderen economisch voor de wind en dat zullen we geweten hebben...

Maar dat economisch sprookje heeft helaas ook nogal wat minder aangename kantjes. Zo heeft elk dorp zijn industriezone, woont iedereen op wandelafstand van een oprit van één of andere autosnelweg en hoor je altijd wel ergens een vliegtuig boven je hoofd brommen. Het mag ons dan ook niet verbazen dat geluidshinder voor de doorsnee Vlaming de meest voorkomende klacht van milieuhinder is.

Het mag ons wel verbazen dat onze Vlaamse beleidsvoerders er maar niet in slagen daaromtrent een coherent en fatsoenlijk beleid uit te werken. In het meest recente Milieubeleidsplan mag geluidsoverlast als milieuprobleem dan al onderkend worden, financiële middelen om het beleid ook echt uit te voeren hangen er voorlopig nog niet aan vast. Heel bizar, vooral als je weet dat op lokaal en provinciaal vlak heel wat inspanningen worden geleverd om wel een beleid rond de inperking van geluidsoverlast te voeren. Bijvoorbeeld door potentiële stiltegebieden af te bakenen waar je als wandelaar of fietser kan genieten van een zalige rust. Voorlopig blijft het bij de Vlaamse overheid evenwel angstig stil wanneer het erop aankomt die stiltegebieden een duurzame erkenning te geven.

Een beleid dat zichzelf au-sérieux neemt, moet maximaal inspanningen doen om de problematiek van de lawaaihinder krachtadig aan te pakken. Bovendien is geluidshinder een milieuprobleem dat, althans in vergelijking met andere milieuproblemen, relatief makkelijk aan te pakken is.

In het licht van de verkiezingen van 13 juni zal nog wel vaker worden gegooid met de 'kloof tussen politici en burger'. Welnu, een beleid dat ervoor kiest om de lawaai-overlast in Vlaanderen krachtadig aan te pakken, biedt onze politici een open doelkans om 'de kloof' alvast wat minder diep te maken. Lawaai-overlast is geen luxeprobleem. Benieuwd of we ook dat in de nakende verkiezingsfoldertjes te lezen zullen krijgen...

Of zijn onze Vlaamse beleidsvoerders dan toch niet zo creatief als op het eerste zicht lijkt?

Lieve Grauls

C O L O F O N

Milieurama

19de jaargang - Maandblad van de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw

Redactie en Administratie

Bond Beter Leefmilieu
Tweckerkenstraat 47 - 1000 Brussel
Tel. 02/282.17.20 - Fax. 02/230.53.89.
email: hostmaster@bbvl.be
http://www.ecomarkt.net/bbl/

Abonnementen

80 frank (los nummer),
750 frank (jaarabonnement),
1.500 frank (steunabonnement),
1.500 (abonnement buitenland).
Betaling kan op rekeningnummer
001-1475409-18 van Bond Beter Leefmilieu vzw.

Combi-Abonnementen

Lidorganisaties van Bond Beter Leefmilieu kunnen hun leden een uiterst voordelig combi-abonnement van Milieurama aanbieden. Geïnteresseerd? Neem vandaag nog contact op met het BBL-secretariaat.

Hoofdredacteur en

Verantwoordelijke Uitgever

Lieve Grauls,
Tweckerkenstraat 47, 1000 Brussel

Bindredacteur

Piet Decoster

Werken mee aan dit nummer:

Stefaan Claeys, Ilse Degerickx, Charles De Buyser, Piet Decoster, Lieve Grauls, Erik Grietens, Danny Jacobs, Martine Langen, Bea Lootens, Bart Martens, Valerie Puttevels, Dirk Serneels, Sandra Van Aerschoot, Jo Van Assche, Johan Vandewalle, Saar Van Hauwermeiren, Jan Vanherk, Set Van Houdt, Dirk Van Regenmortel.

Foto's

Frans Geys, Kristel Peeters, Luc Verhaegen

Illustraties

Hilaire

Vormgeving en druk

VUMpress

Copyright

Overname van artikels wordt aanbevolen, mits bronvermelding.

Advertenties

Adverteerders zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de opgenomen advertentie.

Papier

Milieurama wordt (tuiteraard) gedrukt op niet-gebleekt kringlooppapier, de kaft is niet-chloorgebleekt. Gooi deze Milieurama niet zomaar weg! Geef hem door aan vrienden of geïnteresseerden. Volledig uitgelezen? Geef Milieurama dan een plaatsje bij het oud papier!

Wie weet nog hoe stil de echte stilte is?

Volgende
zondag organiseert
Bond Beter Leefmilieu (BBL)
samen met tientallen lokale
en regionale lidorganisaties
opnieuw de Dag van de
Aarde. Meer dan 15.000
mensen worden verwacht
voor natuur- en landschaps-
wandelingen, fietstochten,
boottrips,... allerhande.

Kiezen tussen jetski op de Moervaart of kleiduifschieten in de Polders...

Maar de Dag van de
Aarde is meer dan
zomaar een leuk dagje
uit. Tegelijk wil BBL ook
aandacht vragen voor
'het geluid van de stilte'.
Want het wordt steeds
moeilijker om in de
weinig resterende
Vlaamse natuur nog
plekjes te vinden waar
het écht helemaal stil is...

Verkeer is één van de belangrijkste bronnen voor lawaaioverlast. Vooral geluidshinder die wordt veroorzaakt door luchthavens, opstijgende sportvliegtuigjes, overscherende vrachtvliegtuigen, wordt door steeds meer mensen als storend ervaren.

Per vierkante kilometer 431 inwoners, 2,4 miljoen wagens op meer dan 50.000 kilometer wegen, een wegennet van 4,2 kilometer per vierkante kilometer oppervlakte, 1.800 kilometer spoorwegen, één internationale en twee regionale luchthavens, een ellenlange aaneenschakeling van grote, grijze industriezones,... Het fiere Vlaanderen mag de voorbije decennia dan al een sterke economische ontwikkeling hebben doorgemaakt, de gevolgen ervan zijn niet min. Niet alleen op ruimtelijk vlak is Vlaanderen verworpen tot één grote onoverzichtelijke wirwar, de weinige stukjes natuur die ons nog resten, worden dan ook nog eens extra bezocht door een immense overlast aan geluid. Precies die lawaaioverlast in en om natuurgebieden die eigenlijk zouden moeten baden in een sfeervolle stilte, wil BBL volgende zondag in de kijker zetten.

Meer lawaaihinder is uiteraard niet alleen nefast voor de natuur. Ook de mens heeft er heel wat last van. "Geluidsoverlast wordt algemeen beschouwd als de meest voorkomende klacht van milieuhinder in Vlaanderen", zegt BBL-beleidscoördinator Rik De Baere. "Dat bleek nog maar eens overduidelijk uit het vorige Milieuraapport Vlaanderen waarin werd berekend dat tussen 18 en 27% van de Vlaamse bevolking ernstig wordt gehinderd door geluidsoverlast afkomstig van het wegverkeer, daarin gevolgd door het luchtverkeer met percentages tussen 2,5 en 14% afhankelijk van de locatie. Burenlawaai hindert 6 tot 12% van de mensen ernstig. Tot slot overschrijdt enkel recreatie nog de 5%-grens". En ook

al is de impact van die geluidsoverlast op de natuur tot op vandaag veel minder onderzocht, toch staat vast dat ook fauna en flora heel wat last hebben van al dat lawaai.

"Dat teveel aan lawaai is eigenlijk een oorzaak voor een nog verdere versnippering van gebieden", weet Rik De Baere. "Net als bijvoorbeeld bij lichtverontreiniging het geval is, zorgt die geluidsoverlast ervoor dat territoria niet voldoende meer kunnen worden afgebakend of bepaalde vogelsoorten zich bijvoorbeeld niet fatsoenlijk meer kunnen oriënteren,...

Eén en ander heeft dan natuurlijk een invloed op het broedgedrag of de voortplanting. Nog veel meer dan de mens hebben de dieren nood aan een rustige leefomgeving".

Tjiftjaf of Boeing?

Vind je in Vlaanderen überhaupt nog natuurgebieden waar je echt niks hoort? Behalve dan het zachtjes ritselen van een blad of het vrolijke getjilp van één of andere vogel? "Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wil alvast dat de natuur- en cultuurgebieden in het buitengebied gespaard blijven. Maar voor het gros van die gebieden is het echter al te laat. Nogal wat natuurreservaatjes zijn sterk verschrompeld en bieden je nauwelijks de mogelijkheid om, zonder dat je op de achtergrond het vervelende gebrom van een autoweg, een spoorweg of een vliegtuig hoort, rustig te genieten van de natuur", meent Erik Grietens van de Stedenbouwwacht. "Van de natuurreservaten zoals ze op de gewestplannen zijn ingetekend, is op dit ogenblik 82% potentieel verstoord door

het geluid van verkeer of industrie".

Niet echt positief nieuws dus? Of toch? De voorbije jaren doken ook in Vlaanderen met de regelmaat van de klok initiatieven op om zogenaamde 'stiltegebieden' te gaan afbakenen.

"Plaatsen waar je echt nog kan wandelen en fietsen zonder gestoord te worden door een vorm van lawaai én die bijgevolg ook als dusdanig worden afgebakend en beschermd", omschrijft Miel Aerssens waarvoor zo'n stiltegebied staat. Aerssens is één van de mensen van de Werkgroep Leefmilieu Sinaai die reeds enkele jaren de noodzaak van stiltegebieden onderlijnt.

Tijdens de Dag van de Aarde organiseert zijn vereniging een hele dag lang tal van wandelingen doorheen de Fondatie van Bodelo, een prachtig natuurgebied temidden het Waasland. "Maar liefst 72 verschillende soorten broedvogels hebben hier hun vaste stek", fluistert Miel Aerssens me zachtjes toe wanneer we samen langsheen de Moervaart in de buurt van Sinaai wandelen. "De Fondatie is één van de laatste stiltegebieden in onze regio. Opvallend is vooral het vlakke en halfopen landschap met vochtige loofbossen en enkele percelen naalddhout". Dat de avifauna hier inderdaad goed gedijt, wordt tijdens onze wandeling meer dan eens duidelijk. Knotwilgenrijen rondom enkele percelen grasland bieden een ideale nestgelegenheid voor vooral hollenbroeders. Zowel sperwer, spotvogel, houtsnip, matkop als wielewaal krijgen we tijdens onze wandeling te horen. "De Fondatie is een plek waar heel wat vogels zich prima voelen", glimlacht Miel Aerssens. "Wie volgende zondag tijdens de Dag van de

Aarde naar hier komt afzakken, heeft overschot van gelijk”.

Blijven wachten

Maar ook het thema van deze Dag van de Aarde sluit dus perfect aan bij datgene wat de Fondatie van Bodelo te bieden heeft. Hier hoor je geen gebrul van voorbijrazende auto's, geen treinen die met de regelmaat van de klok over een spoor scheuren,... “Vandaar ook dat we vanuit de gemeentelijke milieudienst het Oost-Vlaamse Provinciebestuur hebben voorgesteld om de Fondatie het statuut van stiltegebied te geven”, zegt Machteld Michiels, milieuambtenaar van Sint-Niklaas.

“Uit een studie die we samen met enkele lokale natuur- en milieuorganisaties én de gemeentelijke milieuraad hebben ontwikkeld, blijkt dat de Fondatie het statuut van stiltegebied terecht mag opeisen. De voorbije twee jaar brachten we de diverse geluidsbronnen precies in kaart. Tegelijk bevat onze studie een waslijst aan concrete maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de Fondatie ook de komende jaren een gebied blijft waar het rustig toeven is”.

De Fondatie van Bodelo staat op het gewestplan ingetekend als valleigebied wat in de praktijk betekent dat er alleen aan landbouw wordt gedaan. “Eigenlijk is dat een goede zaak”, zegt Michiels.

“De meeste weggetjes die doorheen het gebied lopen zijn onverharde landbouwwegen. We hebben dan ook de suggestie gedaan om dat naar de toekomst toe zeker zo te houden”.

Ook inzake de mogelijkheden voor recreatie worden in de studie de nodige voorstellen gedaan. “Alleen zachte recreatie is in dit stiltegebied toegelaten”, aldus Machteld Michiels. “Niet zo evident als je weet dat de Stekense Vaart aan het natuurgebied grenst. De plannen om bijvoorbeeld te starten met jetski zijn vrij concreet. Maar zoiets willen we absoluut vermijden”. Toch blijft het voorlopig nog bij een waardevolle studie. Het stiltegebied heeft op dit ogenblik immers nog geen afdwingbaar karakter. “We hopen uiteraard dat daar in de toekomst verandering in komt”, geeft milieuambtenaar Michiels ons nog mee. “Bij het gemeentebestuur is er alleszins voldoende bereidheid om hiervan verder werk te maken. De bal ligt nu echter in het kamp van de Provincie Oost-Vlaanderen”. Ook elders in de provincie zijn er reeds initiatieven opgestart die de noodzaak aan stiltegebieden onderlijnen.

Ook natuurgebieden hebben te lijden onder lawaaioverlast. Habitats en broedgebieden raken versnipperd, zoogdieren en vogels raken hun oriëntatie kwijt.

“Eigenlijk kan ook de Vlaamse overheid niet langer afzijdig blijven om die zones een duidelijk statuut te geven”, voegt BBL-beleidscoördinator Rik De Baere er nog aan toe.

“Ook in een gemeente als Galmaarden bijvoorbeeld worden inspanningen gele-

verd om stiltegebieden af te bakenen. Het is echter vooral op lokaal vlak dat er iets in beweging wordt gezet. De Vlaamse overheid blijft voorlopig verrassend doof om een positieve invulling te geven aan die inspanningen”.

Een spoorlijn snijdt een mooi stukje natuur doormidden. Hoelang blijft het in Vlaanderen nog wachten op stiltegebieden die, zoals in Nederland, een beschermd statuut krijgen?

'Stiltegids' op stap...

Niet alleen in Oost-Vlaanderen wordt de noodzaak aan duidelijk afgebakende stiltegebieden onderkend. Ook Limburg koestert zijn stille hoekjes.

Drie natuurgebieden werden er in '97 aan een diepgaand onderzoek onderworpen.

"Na enkele maanden intense akoestische metingen en de nodige landschapsecologische evaluaties kwamen we tot de conclusie dat de afbakening van 3 effectieve stiltegebieden eigenlijk noodzakelijk was", zegt Peter

Vanlommel van de Provinciale

Milieudienst. "Het

gaat om het Stramproyerbroek in Bree, Hoogbos-Snouwenberg in Voeren en Gerhagen in Tessenderlo".

Belangrijk is dat voor de uitvoering van de studie nauw werd samengewerkt met de Nederlandse grensgemeenten. "Zij hebben al heel wat ervaring met de afbakening van zo'n stiltegebieden", argumenteert Vanlommel. "We konden dan ook heel wat van hen opsteken".

Met het oog op de verdere afbakening en bescherming van de drie stiltegebieden in Limburg zijn een hele reeks aanbevelingen geformuleerd. "Het gaat om maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de akoestische en de landschapsecologische kwaliteit van de gebieden wordt behouden", legt Peter Vanlommel nog uit.

"Uiteraard is het ook belangrijk om te weten welk statuut zo'n stiltegebied eigenlijk moet krijgen en of er binnen het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen of de Vlaremmreglementering beperkende maatregelen kunnen worden opgelegd". Maar in Limburg besteedde men ook heel wat aandacht aan de educatieve en sensibiliserende rol van zo'n stiltegebied.

"We denken dat de echt kwetsbare zones binnen zo'n gebied, waar bijvoorbeeld verstoringsgevoelige dieren voorkomen, via bepaalde zoneringsplannen van ander recreatief medegebruik moeten worden afgesloten", meent Peter Vanlommel.

"We proberen ook om zoveel mogelijk

BBL-beleidscoördinator Rik De Baere: "Van alle Vlaamse natuurreservaten is 82% potentieel verstoord door het geluid van verkeer of industrie".

betrokkenen rond de tafel te brengen om op een constructieve manier na te gaan hoe we samen de stilte in die gebieden kunnen consolideren". Zo worden in overleg met natuurgidsenverenigingen 'stiltegidsen' opgeleid die de geïnteresseerde recreanten laten genieten van de rust in de stiltegebieden. "En in overleg met het regionaal landschap Kempen en Maasland werken we aan een specifieke signalisatie van de stiltegebieden binnen de natuureducatieve ontsluiting van Limburg", voegt Peter Vanlommel er nog aan toe. "En voor de geïnteresseerde recreanten en rustzoekers zal ook een specifieke infolder met de karakteristieken van zo'n stiltegebied ter beschikking zijn".

Geluid geen milieuthema

Is de afbakening van dat soort stiltegebieden een teken aan de wand dat het in Vlaanderen menens is om de lawaaioverlast aan te pakken? Of zijn het goedbedoelde initiatieven die vooral het 'stilhouden' van een aantal voorlopig relatief ongeschonden natuurgebieden tot doel hebben? "De inspanningen die de voorbije jaren zijn geleverd om dat soort potentiële stiltegebieden af te bakenen, zijn zeker de moeite waard", vindt BBL-beleidscoördinator Rik De Baere.

"Stiltegebieden zijn immers een prima middel om de lawaaioverlast preventie

in te dijen. Alleen is het dringend tijd om die gebieden nu eindelijk ook een duidelijk statuut toe te kennen waarbinnen criteria en beperkende maatregelen kunnen worden opgelegd. En dat is de bevoegdheid van de Vlaamse regering. Helaas blijft het binnen de Vlaamse overheid al te rustig op dat vlak. Maar dat is dan weer niet zo'n verrassing als je weet dat de Vlaamse regering er maar niet in slaagt om eens eindelijk werk te maken van een coherent beleid dat

geluidsoverlast, met alle facetten die daarbij komen kijken, aan te pakken. Zo is het verkeer één van de grootste bronnen van lawaaioverlast maar blijft men het vertikken om bijvoorbeeld het immense probleem van de geluidshinder bij luchthavens aan te pakken". Volgens de milieubeweging is het dringend tijd dat geluidsoverlast niet langer als een luxe- maar wel als een volwaardig milieuprobleem wordt beschouwd. "In het Minaplan van minister Kelchtermans werd geluid zelfs niet opgenomen als milieuthema. In het meest recente Milieubeleidsplan is het dat wel, maar dan wel zonder dat er financiële middelen worden uitgetrokken om het beleid ook echt in de praktijk vorm te geven", aldus nog een kritische De Baere die verder ook vindt dat de Vlaamse beleidsvoerders op die manier een open doelkans onbenut laten om de fameuze 'kloof met de burger' te dichten.

"Lawaaioverlast is een probleem dat een meerderheid van de Vlamingen bezighoudt. Bovendien is het een probleem dat, althans in vergelijking met een heleboel andere milieuproblemen, relatief makkelijk te lokaliseren én aan te pakken is. Het is dan ook onbegrijpelijk dat de overheid niet meer inspanningen doet om het probleem fundamenteel aan te pakken".

Piet Decoster
foto's: Luc Verhaegen

Stappen in Belgisch Lotharingen?

U heeft al een tijdje niks meer gelezen over Tierra! in deze rubriek? Dan maken we dat in deze Milieurama ruimschoots goed. Van donderdag 13 tot zondag 16 mei organiseert Tierra! immers een uitstap naar de Argonne. Er wordt van wal gestoken in de buurt van Etang de Belval, één van de bekendste meren van de streek met heel wat waardevolle vogels, amfibieën en reptielen. De volgende dag gaat het richting Eclaires waar nog enkele elementen uit het vroegere bocagelandschap terug te vinden zijn. In meidoornheggen en boomgaarden vinden we kenmerkende soorten als roodborsttapuit en grauwe klauwier. Ook heel wat roofvogels komen in de regio voor. Daarna gaat het nog in de richting van het meer van Belval en de kalkhellingen van de omgeving van Contault. Wat later, van zaterdag 22 tot maandag 24 mei, trekt Tierra dan weer naar de Gaume. Deze streek in het zuiden van ons land, ook wel eens Belgisch-Lotharingen genoemd, doet op vlak van klimaat wel eens aan de Provence denken: een zonnige streek die wordt gekenmerkt door een afwisselend landschap van akkers, hooilanden, loofbossen en opvallende kalkheuvels. Ook de natuur zorgt er stevast voor een totaalspektakel. Veel zoogdieren vinden in de Gaume een favoriete stek. Net als een waslijst aan vogels, vlinders,... Kortom, een gebied waar de doorsnee natuurliefhebber best zijn hart kan ophalen. Uitvalsbasis voor de Tierra-trip is het piepkleine, charmante dorpje Torgny.

i Tierra vzw, Heidebergstraat, 227, 3010 Leuven
Tel. & Fax 016/25.56.16

Vrijwilliger bij GREENPEACE

Greenpeace is op zoek naar gemotiveerde medewerkers die willen meewerken aan de werving van sympathisanten. Je bent geïnteresseerd in milieubescherming? Je bent student of pas afgestudeerd? Je bent op zoek naar een toffe job op zaterdag of voltijds gedurende een maand? En je bent op de hoogte van de activiteiten van Greenpeace? Dan is dit misschien

wel iets voor jou. Greenpeace zoekt enthousiaste, gemotiveerde en dynamische medewerkers tussen 20 en 30 jaar die houden van menselijke contacten en die na een korte opleiding kunnen ingezet worden bij de Greenpeace-activiteiten. Geïnteresseerden kunnen hun kandidatuur bezorgen bij het Greenpeace-secretariaat.

i Greenpeace, Elke de Laet, Vooruitgangstraat 317, 1030 Brussel, Tel. 02/274.02.00., Fax. 02/201.19.50.

Open Natuurdagen in het water

Op zondag 30 mei en zondag 6 juni organiseert

Natuurreservaten vzw, maar dan wel samen met de Afdeling Natuur van Aminal, haar jaarlijkse Open Natuurdagen. Op de agenda staan ruim 120 activiteiten, verspreid over heel Vlaanderen. Centrale thema dit jaar is 'Water Natuurlijk!'. Je kan je dan ook verwachten aan aquariatentoonstellingen, boottochten, kikkerconcerten, dauwen en fietstochten,... Zo kan je het prachtige natuurgebied van de Blankaart in Diksmuide eens gaan bekijken vanuit een houten platte schuit waarmee je geruisloos langs de rietkragen en door de watergangen van de diverse rietbewoners glijdt. Tussendoor zorgt Alfred den Ouden voor een muzikaal aperitiefje. In Dendermonde kan je dan weer terecht voor een uitzonderlijke wandeling langsheen de historisch waardevolle Denderoevers. Of in Scherpenheuvel-Zichem voor een geleide wandeling in de Demerbroeken waar je op zoek kan naar de hagedis en de hazelworm.

Met al deze activiteiten wil Natuurreservaten aantonen dat natuur alleen dan kan overleven wanneer er voldoende water is. En dat water moet bovendien erg zuiver zijn. Aan die voorwaarden voldoet het water in

NATUUR RESERVATEN vzw

Vlaanderen dus duidelijk niet vermits de waterkwaliteit bij ons de voorbije jaren een sterke achteruitgang kent. Samen met de schrikbarende afname van de grondwatervoorraden ontstaat in Vlaanderen op die manier een nijpend tekort aan zoet, drinkbaar water. Er is dus dringend nood aan een beter, duurzaam waterbeleid. Ook dat is de boodschap die Natuurreservaten met de organisatie van de Open Natuurdagen wil meegeven. Een gratis activiteitenoverzicht kan je krijgen bij het secretariaat van Natuurreservaten vzw.

i Natuurreservaten vzw, Kon. Sint-Mariastraat 105, 1030 Brussel
Tel. 02/245.43.00.
Fax. 02/245.39.33.
e-mail: nr@bitserv.com

Van Hallerbos naar Meetjesland

Natuur en Stedenschoon gaat op zondag 2 mei hyacinten zoeken in het Hallerbos. Om 10u is er afspraak met een gids aan de kerk van Lembeek waarna het via het

kanaal Brussel-Charleroi in de richting van het Maasdalbos gaat. Vandaaruit wordt er in het Hallerbos gewandeld tussen de prachtige blauwe boshyacinten tot bij het bosmuseum. In de namiddag wordt één van de mooiste stukjes van het Hallerbos doorkruist, langs kleine paadjes, door valleien en over heuvels naar de vijvers van Zevenborren bij Sint-Genesius-Rode.

Een weekje later, op zondag 9 mei, staat dan weer een bezoek aan het polderlandschap van het Meetjesland op de agenda. Er wordt een hele dag lang gewandeld doorheen het typische krekengebied van het Meetjesland met zijn polders en dijken die garant staan voor een overvloedige botanische rijkdom en diverse avifauna. Rubberlaarzen komen tijdens deze wandeling wel van pas.

i Natuur en Stedenschoon vzw, Kon. Astridplein 24, 2018 Antwerpen,
Tel. 03/232.35.31., Fax. 03/226.71.87.

**"Vlaamse
monumentenzorg
heeft nood
aan meer
lef en actie-
bereidheid"**

8

Wist u dat ook 'het behoud van het stedenschoon en het onroerend cultuurpatrimonium' in de statuten van BBL staat ingeschreven? De aandacht voor de bescherming van waardevolle monumenten mag de voorbije jaren binnen de milieubeweging dan al wat aan belang hebben ingeboet, toch kan je er niet omheen dat er heel wat raakvlakken zijn tussen milieu- en monumentenbeweging. En dat er naar de toekomst toe misschien opnieuw wat vaker kan worden samengewerkt.

Dat is alvast de mening van Paul Van Schoors, coördinator van de Vlaamse Contactcommissie Monumentenzorg (VCM).

? *Met de Vlaamse Contactcommissie Monumentenzorg (VCM) proberen jullie alle verenigingen die in Vlaanderen actief zijn rond de bescherming van monumenten en landschappen te groeperen. Valt dat wat mee?*

VCM wil een soort 'klankbord' zijn voor alle verenigingen en organisaties die in Vlaanderen actief zijn rond monumentenzorg. We proberen maximaal ervaringen en contacten uit te wisselen, lokale verenigingen te ondersteunen en ons te profileren als spreekbuis van de monumentensector naar de overheid toe. Je zou bijna kunnen zeggen dat VCM voor de monumentenbeweging betekent wat BBL is voor de milieubeweging. Al heeft VCM uiteraard niet zo'n lange traditie als BBL. Onze federatie is opgericht in '93 en overkoepelt momenteel zo'n 110 verenigingen van zeer uiteenlopende aard. Je hebt enerzijds een aantal grotere organisaties die in heel Vlaanderen actief zijn zoals bijvoorbeeld de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie (VVIA), de Stichting Vlaams Erfgoed en de Stichting Kerkelijke Kunst en Cultuur. Maar daarnaast heb je ook meer lokale verenigingen.

Milieu doet mee

? *Opvallend is ook de aanwezigheid van enkele organisaties die eveneens actief zijn rond natuur- en milieubescherming zoals bijvoorbeeld Natuur en Stedenschoon, Natuurreservaten Oost-Brabant vzw of TSAP vzw?*

Er is overduidelijk een link tussen de monumenten- en de milieubeweging. De zorg voor monumenten en landschappen heeft in veel gevallen ook overduidelijk een ecologische component. Wanneer je bijvoorbeeld ergens een monument wil beschermen, en ook een andere functie wil geven, dan komt

daar onvermijdelijk ook een aspect ruimtelijke ordening om het hoekje kijken. Een monument staat immers niet op zich, maar moet je bekijken in de context van de omgeving. De politiek waarbij men bijvoorbeeld een waardevol gebouw zonder meer gaat beschermen zonder rekening te houden met de buurt waarin het gevestigd is, ligt gelukkig achter ons. Met VCM willen we die idee van een geïntegreerde monumentenzorg maximaal promoten. En dan hebben we het ook niet alleen over de ruimtelijke context waarin een monument zich bevindt.

Ook de maatschappelijke context speelt volgens ons een rol. Monumentenzorg kan je al lang niet meer herleiden tot het eng beschermen van een aantal historische panden maar als een integratie van waardevolle historische facetten in onze huidige samenleving.

VCM te beleefd?

? *Ondanks een aantal gelijklopende belangen en doelstellingen van milieu- en monumentenbeweging valt toch een verschil in aanpak op. Klopt het beeld van VCM als een iets minder strijdbare en eerder 'salonfähige' organisatie met de werkelijkheid?*

Dat moet je toch nuanceren. De monumentenzorg in Vlaanderen heeft al een lange traditie. Binnen de administratie bijvoorbeeld bestaat reeds lang een afdeling Monumenten en Landschappen. Voor de milieubeweging ligt dat fundamenteel anders. Toen ruim 25 jaar geleden de eerste milieuverenigingen werden opgericht, waren die sowieso verplicht om door acties hun plaats op de markt te veroveren. De overheid lag toen immers alles behalve wakker van het milieuthema. Het is de verdienste van de milieubeweging dat ze, precies door die acties, het milieuthema bovenop de politieke agenda heeft geplaatst. Gaandeweg heeft de milieubeweging ook terecht de kaart van het overleg getrokken, maar ook nu blijft een strijdbare opstelling essentieel. Een duurzaam milieubeleid blijft immers voor heel wat harde sectoren een noodzakelijk kwaad en het is goed om dat soort sectoren permanent onder druk te zetten.

Music City onaanvaardbaar

? *Maar ik kan me voorstellen dat, wanneer je bijvoorbeeld ergens een belangrijke historische site een duurzame bestemming wil geven, ook heel wat economische belangen op het spel staan. En dat het evenmin evident is om op te boksen tegen grondspeculanten of de immobiëliënsector?*

Dat klopt, ik geef graag toe dat de monumentenbeweging op bepaalde momenten eigenlijk wat meer strijdbaarheid aan de dag zou moeten leggen. Misschien zou het goed zijn om soms wat korter op de bal te spelen en sommige wanpraktijken wat meer expliciet in de verf te zetten. In die zin kan de monumentenbeweging zeker heel wat opsteken van de milieubeweging. Tegelijk moet je er ook rekening mee houden dat meer actiebe-

reidheid niet noodzakelijk garantie op succes betekent. Binnen de monumentenzorg houden we bijvoorbeeld alles behalve goede herinneringen over aan het dossier van de Koninklijke Stapelhuizen in Antwerpen. Daar is wel fel tegen geprotesteerd, maar zonder succes. Wellicht heb je nu eenmaal belangen waar moeilijk tegen op te tornen valt. Anderzijds betekent die stijl van voorzichtigheid ook niet dat er helemaal geen omstreken standpunten worden ingenomen. Ik verwijs in dat verband naar het dossier van Music City op de site van Thurn & Taxis waar de monumentenzorg steeds duidelijk heeft geponeerd dat de plannen die nu op tafel liggen eigenlijk niet bespreekbaar zijn. Daarmee staan we lijnrecht tegenover de Brusselse overheid.

Meer geld nodig

? Ondanks het feit dat de samenhang tussen de maatregelen vaak ver te zoeken is, maakte de Vlaamse overheid de voorbije jaren toch werk van een min of meer coherent milieubeleid. Maar hoe staat het met het Vlaamse beleid inzake monumenten en landschappen? Is VCM tevreden met het werk dat op dat vlak werd geleverd?

Al staan we vandaag de dag zeker een heel stuk verder dan pakweg 10 jaar geleden, toch is het Vlaams beleid terzake zeker nog voor verbetering vatbaar. Maar een beleid kan je alleen maar afdwingen wanneer daar ook een voldoende groot maatschappelijk draagvlak voor bestaat. En vooral op dat vlak knelt het schoentje. De monumentenzorg is absoluut niet zo 'populair' als de zorg voor het milieu. Het is een stuk makkelijker om mensen te motiveren hun afval te voorkomen of te sorteren dan hen te wijzen op het belang van de zorg voor het cultureel patrimonium. De zorg voor een beter leefmilieu is makkelijker tastbaar te maken dan de monumentenzorg. Al moeten we ook in eigen boezem durven te kijken. Misschien moeten we meer inspanningen doen om de idee van een geïnte-

greerde monumentenzorg voor het ruime publiek te promoten. Er zijn op dat vlak de voorbije jaren al heel wat inspanningen geleverd. En het succes van bijvoorbeeld de Open Monumentendag bewijst dat dit werkt. Het is een uitgelezen mogelijkheid om onze politici ervan te overtuigen meer geld uit te trekken voor de bescherming van monumenten en landschappen. Als je weet dat Vlaanderen nauwelijks 10.000 beschermde monumenten telt, Nederland heeft er 60.000, dan besef je dat we nog een grote achterstand goed hebben te maken. Recent had ik nog een gesprek met iemand van de monumentendienst van Antwerpen. Daar heeft men zelfs niet de middelen voor de inventarisatie van het waardevolle bouwkundig erfgoed in de 19de eeuwse gordel van de stad. Laat staan dat van een bescherming sprake kan zijn.

? Een actueel dossier dat nogal in de belangstelling staat, is de bouw van het klooster van Opgrimbie. Hoe staat VCM daartegenover?

De monumentenzorg vertrekt van het uitgangspunt dat je maximaal inspanningen moet doen om bestaande gebouwen te gebruiken, zeker als de oorspronkelijke bestemming kan behouden worden. In het geval van Opgrimbie zijn er voldoende leegstaande koosters die de functie hadden kunnen krijgen die wijlen koning Boudewijn voor ogen had. Uiteraard gaat het om de laatste wens van een zeer populaire vorst, in die zin is het een extra-geladen dossier, maar dat belet niet dat ik persoonlijk vind dat de reeds opgetrokken kloostergebouwen moeten verwijderd worden.

Dialogoog essentieel

? Kunnen monumentenverenigingen en de milieubeweging geen objectieve bondgenoten zijn om het beleid in een andere richting te sturen. Vermits de belangen vaak gelijklopend zijn, dienen de krachten misschien wat vaker gebundeld?

Ondanks de inspanningen een aantal actieve organisaties zoals de Vlaamse Vereniging voor Industrieel Erfgoed (VVIA) kregen heel wat industriële gebouwen met belangrijke historische waarde de voorbije jaren rake klappen. Op de foto rechts zo'n triest voorbeeld: de sloop van de unieke textielfabriek 'UCO-de Hemptinne' te Gent. Op de foto links evenwel een geslaagd voorbeeld van restauratie en hergebruik: de vroegere mouterij in Koekelare. Het complex doet momenteel dienst als gemeentehuis en cultureel centrum.

Paul Van Schoors: "Monumentenzorg kan je al lang niet meer herleiden tot het louter beschermen van een aantal historische panden maar als een integratie van waardevolle historische facetten in onze huidige samenleving".

Zonder twijfel, op lokaal vlak merk je overigens nu reeds dat er zeer vaak een goede samenwerking is tussen monumentenverenigingen en natuur- of milieuorganisaties. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de werking van Restauratie Integratie Mechelen (RIM) vzw die zeer duidelijk de link legt tussen monumentenzorg en de zorg voor een betere leefomgeving. Zeer terecht overigens, de herbestemming van verlaten panden heeft een direct ecologisch belang. In eerste instantie creëert de afbraak van waardevolle panden heel wat overbodig afval. Ook hier geldt de redenering dat hergebruik ecologisch een stuk interessanter is. Bovendien is er ook de reeds eerder geschetste link met ruimtelijke ordening. De herbestemming van een monument moet je kaderen in zijn omgeving. Een goed voorbeeld is het voormalige buitenverblijf van de bisschoppen van Brugge, een zeer waardevol historisch complex temidden een al even imposant landschapspark aan de rand van Brugge. Het beschermde goed staat te koop en een bouwpromotor wil er een luxehotel in onderbrengen. Op zich blijven de verbouwingen beperkt en is het dossier dus eigenlijk ook voor Monumenten en Landschappen aanvaardbaar. Maar een luxehotel brengt natuurlijk ook een hele dynamiek op gang: men wil parkings aanleggen, wegen verharderen,... Kortom, de druk voor de buurt zal er heel wat verhogen. Precies dat aspect van ruimtelijke ordening is voor de diverse administraties een argument geweest om het voorliggende dossier niet goed te keuren. Ook voor andere dossiers zouden milieu- en monumentenverenigingen wat vaker de handen in elkaar moeten slaan. Bijvoorbeeld inzake de impact van de grootschalige landbouw op ons land-

schap. Net zoals heel wat andere mensen waren ook wij geschokt door de Boerenbondborden die ons wilden overtuigen van het gratis aanbieden van landschap. De industriële landbouw heeft de voorbije decennia ons landschap drastisch verknoeid. Ook VCM vindt dat er inspanningen moeten geleverd worden om kleinschalige landbouw, mét meer aandacht voor landschap en milieu, te promoten. Zo bestaat er in Nederland een campagne die in elke provincie de mooiste boerderij in de bloemetjes zet. Misschien kunnen VCM en BBL ook op dat vlak samen initiatieven nemen.

? *Ongetwijfeld, maar de samenwerking verloopt ook niet overal even vlot. In een aantal gevallen blijken monumentenverenigingen en, vooral dan, natuurverenigingen elkaar niet zo makkelijk te vinden? Welke rol zie je daar voor VCM en BBL weggelegd?*

De problemen zijn vaak te herleiden tot de onwil om met elkaar op een constructieve manier van gedachten te wisselen. Het klopt inderdaad dat je natuurverenigingen hebt die er alleen op uit zijn om hun plantjes veilig te stellen en zich voor de rest niet bekommeren om de cultuur daaromheen. Tegelijk heb je ook monumentenverenigingen die dan weer te weinig aandacht hebben voor de kwetsbaarheid van bepaalde natuurgebieden. Met VCM zijn we ervan overtuigd dat natuur en cultuur onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Een dialoog tussen beide is essentieel. VCM en BBL kunnen op dat vlak het goede voorbeeld geven door maximaal samen te werken rond een aantal gelijklopende dossiers op Vlaams niveau. Een vruchtbare samenwerking tussen milieu- en monumentenbeweging lijkt me best wel haalbaar. En daar hoeft niemand zijn eigenheid voor op te offeren.

Erik Grietens & Piet Decoster

foto's: Frans Geys

i **Vlaamse Contactcommissie Monumentenzorg (VCM),**
Huis Schott, Eikstraat 27, 1000 Brussel,
Tel. 02/549.07.32., Fax. 02/502.43.30.,
e-mail: vcm@skynet.be

Paul Van Schoors: "De industriële landbouw heeft de voorbije decennia een groot deel van onze landschap verknoeid"

Vodo gaat op de vormingstoer

bediscussieerd wat er op korte termijn moet gebeuren om in België die duurzame ontwikkeling van de grond te krijgen. Op die manier nadenken over de toekomst maakt duidelijker welke keuzes moeten gemaakt worden in een duurzame en rechtvaardige samenleving. Het

vormingsprogramma van Vodo is een bewerkte en meer op de praktijk gerichte versie van een programma dat in '98 met succes in ruim 50 Nederlandse sociale organisaties georganiseerd werd. Vodo maakt voor de begeleiding van de vorming gebruik van de expertise van de vormingsorganisatie Iteco, één van de Vodo-lidorganisaties. Om de methodiek werkbaar te houden en tot diepgaande inhoudelijke discussie te kunnen komen, is een groep van een 10-tal personen ideaal. Het maximum is 15 personen. Het programma wordt georganiseerd in de cursuslokalen van Iteco aan de Paleizenstraat in Brussel. De kosten voor de vorming worden gedragen door Vodo.

Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling (Vodo),
Tel. 02/536.19.41.

Spreeken over duurzame ontwikkeling gebeurt al te vaak in termen van wat er mis dreigt te gaan en welke problemen we nog allemaal moeten opgelost krijgen: afvalbergen, files, broeikaseffect, oorlog en honger, mensen die op de vlucht zijn, stijgende armoede,... Maar zo'n benadering werkt nu eenmaal niet altijd stimulerend om over duurzame ontwikkeling na te denken. Daarom heeft het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling (Vodo) een vormingsprogramma uitgewerkt dat niet vertrekt van problemen en nachtmerries maar precies van een droomscenario. Hoe zou je willen dat de wereld eruit ziet in 2025? Vanuit zo'n toekomstbeeld wordt dan met de methode van 'backcasting' bekeken welke stappen er nodig zijn om die droom te bereiken en wat de sleutel(f)actoren zijn om dat voor mekaar te krijgen. In een laatste stap wordt dan

Op reis voor het milieu...

Voelt u er wel iets voor om tuimelaars te gaan observeren voor de kust van Kroatië? Of u ziet het wel zitten om de wilde hond in kaart te gaan brengen in het Hwange National Park van Zimbabwe? Geef dan als de bliksem een seintje naar het secretariaat van Tierra! en bestel er de Ecovolunteer-brochure waarin je een overzicht krijgt van alle projecten waaraan je eventueel kan deelnemen. Bedoeling van zo'n Ecovolunteerproject is dat je plaatselijke natuurbeschermingsorganisaties helpt en op die manier onderzoekers en natuurbeschermers actief ondersteunt in hun zoektocht naar een betere bescherming van wilde dieren en hun leefomgeving. Steeds meer studenten bijvoorbeeld nemen deel aan zo'n projecten in het kader van hun studie, stage of scriptie. Nochtans heb je geen speci-

fieke kennis of opleiding nodig om aan zo'n projecten deel te nemen. Je leert ter plaatse wat je tijdens het project moet weten. Wel komt het erop aan om een vrij goede lichamelijke gezondheid te hebben, vrij goed Engels te kunnen spreken, tenminste 18 jaar oud te zijn en te kunnen zwemmen voor die projecten in de nabijheid van water. De kostprijs van deelname aan zo'n project is afhankelijk van de bestemming uiteraard. Een volledig overzicht vind je in een overzichtelijke brochure die je bij het Tierra!-secretariaat kan bestellen. Om je een idee te geven: twee weken onderzoek naar de Afrikaanse olifant in Kameroen kost je iets meer dan 50.000 frank. De accommodatie is doorgaans eenvoudig, zoals bijvoorbeeld in een biologisch veldstation, in een ter plaatse gehuurd huis of in een zelf mee te nemen tent. Ecovolunteerprojecten zijn geen professionele toeristische ondernemingen maar helemaal ingesteld op natuurbescherming en -onderzoek.

Tierra!, Heidebergstraat 223, 3010 Leuven, Tel. & Fax. 016/25.56.16.
e-mail: tierra@skynet.be

trekt kriskras door de wereld

En we gaan in deze Milieurama nog maar eens op reis. Zonet viel hier op de redactie immers de nieuwste brochure van KrisKras in de bus. KrisKras is een reisdienst voor jongeren die nogal verschilt van andere reisorganisaties in visie en stijl én ook nogal wat aandacht probeert te besteden aan natuur en milieu. KrisKras verplaatst zich immers zoveel mogelijk zoals de lokale bevolking: te voet, met bussen, collectieve taxi's, op fietsen en andere vehikels, met of zonder chauffeur,... Een greep uit het uitgebreide aanbod leert ons bijvoorbeeld dat KrisKras van 13 tot 16 mei naar Cardiff trekt voor een actieve natuurbeleving die gekruid wordt met culturele kicks. In dezelfde periode trekt een andere ploeg dan weer naar de Hoge Veluwe op zoek naar bossen en heiden, konijntjes en reeën,... Voor de zomer noteren we alvast een bezoek aan het Nationaal Park Ordesa y Monte Perdido in de Spaanse Pyreneeën (1 tot 8 juli) en een trekking in de Gran Paradiso in de Italiaanse Alpen (24 juli tot 1 augustus). Een volledig overzicht van alle reizen kan je vinden in een leukogende infobrochure die je gratis krijgt toegestuurd. Wanneer je dat wil uiteraard...

KrisKras, Prinses Clementinalaan 205, 9000 Gent, Tel. 09/221.08.05., Fax. 09/221.49.29
e-mail: kriskras@pandora.be

Tweemaal op bezoek in de open tuin

De feestelijkheden naar aanleiding van de 25ste verjaardag liggen nog maar net achter de rug of de Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze (Velt) vzw vraagt ons reeds om aan te kondigen dat hun Open Tuinen Dagen dit jaar worden gespreid over twee weekends. In het weekend van 29 en 30 mei kan je op heel wat plaatsen in Vlaanderen al op bezoek in ecologische tuinen, achteraf kan je dat nog eens overdoen tijdens het weekend van 11 en 12 september. Door de nieuwe formule wil Velt het inhoudelijk aspect van de tuin nog beter benadrukken. De tuinen worden bewust niet getoond op hun hoogtepunt met bloeiende kleuren of oogstbare gewassen maar wel in het nog prille begin van zowel zomer als herfst. Op die manier kan je niet alleen meerdere tuinen gaan bezoeken, je kan ook tweemaal dezelfde tuin bekijken in hetzelfde seizoen. Bovendien is er dit jaar voor het eerst ook de mogelijkheid om in de tuinen een plaatsje te reserveren waardoor je de kans krijgt om in kleine groepjes tuinlessen te krijgen in open lucht. Vanaf begin mei kan je bij het Velt-secretariaat terecht voor een uitgebreide brochure met een beschrijving van alle open tuinen.

Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze (Velt), Uitbreidingstraat 392c, 2600 Berchem
Tel. 03/281.74.75., Fax. 03/281.74.76.
e-mail: velt@club.innet.be

Losgeslagen mobiliteit brengt onze gezondheid ernstige schade toe.

Met of zonder mondkmasker in de file?

Gezondheid en milieu. Beide hebben steeds meer met elkaar gemeen. In een vorig Milieuranummer schetsten we de mogelijke impact van pesticiden voor huishoudelijk gebruik op onze gezondheid. Deze maand gaan we op zoek naar de impact van luchtverontreiniging en stofdeeltjes op onze gezondheid. Eén en ander past ook in het kader van de Week van de Zachte Weggebruiker die binnenkort precies rond die thematiek wordt georganiseerd. Klopt het dat uitlaatgassen schadelijker zijn als je in de auto zit dan wanneer je elke dag als voetganger doorheen een walm van uitlaatgassen naar je werk wandelt?

"Luchtvervuiling kan vele en heel diverse oorzaken hebben", zegt BBL-beleidsmedewerker Bart Martens. "Eén ervan is de verbranding van organisch materiaal waarbij kooldioxiden, stikstofoxiden, zwaveloxiden, koolmonoxide, roet en stof vrijkomen. Maar de blootstelling van de

mens aan luchtverontreiniging hangt sterk af van de bron. Neem nu bijvoorbeeld de industriële verontreiniging waar op bepaalde plaatsen wordt geloosd. Daar is de blootstelling afhankelijk van de afstand tot het lozingspunt, de weersomstandigheden en de precieze locatie". Wanneer de lozing diffuser van aard is, zoals bijvoorbeeld bij een installatie of gaskachel, hangt de blootstelling af van de dichtheid en het gebruik van deze apparaten. En wanneer we het hebben over de invloed van verkeer op onze gezondheid, dan lijkt het evident dat die blootstelling afhankelijk is van je deelname in het verkeer en de nabijheid van drukke verkeerswegen. Precies die band tussen mobiliteit en gezondheid is hét thema van de Week van de Zachte Weggebruiker die van 8 tot 16 mei wordt georganiseerd door het Komitee Milieu en Mobiliteit (Komimo).

Stofdeeltjes

Luchtverontreiniging komt, uiteraard, ons lichaam binnen via de longen. "De mate van verontreiniging in de longen, en dus

hoe gevaarlijk die is voor de gezondheid, hangt in eerste instantie af van de aard van de stof die je opneemt", verduidelijkt Bart Martens. "Verbindingen zoals zwaveldioxide bijvoorbeeld dringen slechts in beperkte mate door tot de longblaasjes en hebben bijgevolg vooral effect in de hogere luchtwegen. Maar verbindingen zoals koolmonoxide, beter bekend als CO, dringen diep in de longen door en kunnen daar in het bloed worden opgenomen. Op die manier hebben ze natuurlijk ook een effect op andere organen én kunnen ze ook op andere plaatsen in het lichaam flink wat schade berokkenen". Vaak hoor je wel eens stellen dat het vooral de stofdeeltjes zijn die bijzonder gevaarlijk zijn voor de gezondheid? "Dat klopt", bevestigt Martens. "Stofdeeltjes worden dan wel in grote mate opgevangen in de hogere luchtwegen, toch kunnen de kleine deeltjes tot in de longblaasjes geraken. En ook de grotere deeltjes kunnen via de hogere luchtwegen in het maag-darmkanaal terechtkomen".

Vraag is uiteraard welke stoffen de groot-

13

14

ste boosdoeners zijn? "Het is moeilijk om daar een eensluidend antwoord op te geven", antwoordt prof. Luc Hens van de afdeling Menselijke Ecologie van de Vrije Universiteit Brussel. De vroegere BBL-voorzitter wijst erop dat het niet makkelijk is om aan te tonen welke stoffen precies schadelijk of kankerverwekkend zijn: "Bovendien heeft het geen zin je blind te staren op de risico's van de afzonderlijke stoffen. Steeds meer wordt aangenomen dat het precies de veelheid van stoffen is waaraan we blootgesteld zijn die het meest gevaarlijk is. Je krijgt een cocktaileffect waardoor het zeer moeilijk is om iets te zeggen over de precieze impact van elke stof afzonderlijk. Niettemin kan je aannemen dat veel van de stoffen die auto's uitstoten kankerverwekkend zijn. Zelfs wanneer ze maar een beperkt aantal kankerverwekkende stoffen bevatten die als dusdanig werden erkend".

Gevaarlijke tankbeurt

Wandel of fiets je elke dag ook langsheen of door het drukke spitsverkeer? En stel je jezelf ook wel eens de vraag hoe ongezonder

die uitlaatgassen zijn die je willens nillens te slikken krijgt? "Uiteraard is het gezonder om in een bos te wandelen", zegt BBL-mobiliteitsman Dirk Van Regenmortel, "maar toch worden de inzittenden van een auto aan meer schadelijke uitlaatgassen blootgesteld dan voetgangers of fietsers". Een auto of bus kan je immers beschouwen als een 'tunnel' van vervuilende stoffen. De carrosserie biedt hiertegen geen bescherming. "Wie in een voertuig zit, is dus altijd blootgesteld aan de grootste dosis schadelijke stoffen", aldus Van Regenmortel. "Maar hoe groter het voertuig, hoe lager die dosis is. De bus nemen is dus nog altijd minder gevaarlijk". En wat met het verschil tussen fietsers en voetgangers? "Dat is iets minder significant", merkt Van Regenmortel op, "maar algemeen wordt toch aangenomen dat fietsers een iets grotere dosis schadelijke stoffen opnemen dan voetgangers. Als fietser toer je immers iets meer tussen het gemotoriseerd verkeer rond". Vooral wanneer je als automobilist in het drukke verkeer staat aan te schuiven met een slecht functionerend ventilatiesysteem in je oude karretje krijg je nogal wat uitlaatgassen te slikken. Op die momenten is de concentratie van Vluchtige Organische Stoffen (VOS) en CO het hoogst. Ook voor Luc Hens is het duidelijk dat het niet de fietsers of de wandelaars zijn die aan de grootste dosis vervuiling blootstaan: "Zo is aangetoond dat na een tankbeurt de concentratie aan benzeen in de wagen veel hoger is dan erbuiten". Ook wanneer je in de file, een parking of een tunnel staat, stel je je bloot aan eenzelfde verhoogde concentratie. "Als fietser of als wandelaar heb je vooral last van die stoffen die reeds na een kortstondige blootstelling gevaarlijk kunnen zijn", legt Luc Hens nog uit. "Het gaat hier bijvoorbeeld over koolmonoxide, stikstofoxide en formaldehyde. Maar je hebt ook stoffen die vooral na langdurige blootstelling heel gevaarlijk kunnen zijn. Bijvoorbeeld benzeen, lood en benzopyreen. Mensen die vlakbij een drukke verkeersas wonen, lopen dus ook wel risico". Diverse studies tonen

Meer kinderleukemie in verkeersdichte gebieden

De voorbije jaren werd nogal wat studiewerk geleverd rond de impact van mobiliteit op onze gezondheid. De conclusie dat de uitstoot van het wegverkeer echt wel onze gezondheid bedreigt, vind je zowat overal terug. Een greep...

- ▮ Onderzoek in Schotland en Noord-Engeland naar de oorzaak van een aantal veel voorkomende ziektesymptomen toont aan dat 5 van de 7 onderzochte symptomen veroorzaakt worden door significante verkeerseffecten. Het ging hier om een lopende of verstopte neus, rode of pijnlijke ogen, een pijnlijke keel, droge of natte hoest en gebrek aan energie.
- ▮ Bij kinderen die wonen in gebieden met een hoge verkeersdichtheid komt meer leukemie voor. Dat blijkt uit een studie die in Colorado werd uitgevoerd. De resultaten moeten dan wel zorgvuldig worden geïnterpreteerd, toch bewijst de studie dat kanker, leukemie en een toemende verkeersdichtheid met elkaar in verband staan.
- ▮ In Zwitserland vergeleken wetenschappers twee statistische bevol-

kingsgroepen. Eén ervan woonde dichtbij een drukke verkeersweg, voor de andere was dat niet het geval. De groep bij de verkeersweg vertoonde een grotere sterfte aan kwaadaardige tumoren die volgens de studie in relatie konden staan met de hogere concentraties zware polycyclische koolwaterstoffen (PAK's) die door het wegverkeer worden uitgestoten.

- ▮ In Bremen blijkt het aantal doden ten gevolge van het inademen van uitlaatgassen en door geluidsoverlast van het verkeer ver boven het aantal verkeersslachtoffers te liggen. Een onderzoek toont aan dat het risico op kanker in stedelijke gebieden 5 keer zo hoog is als op het platteland. In de VS gaat men er vanuit dat meer dan 2% van alle kankergevallen veroorzaakt wordt door uitlaatgassen. Uit hetzelfde onderzoek in Bremen blijkt ook dat meer dan 3% van het aantal hartinfarcten toe te schrijven is aan de geluidsoverlast die door het verkeer wordt veroorzaakt. Schattingen hebben het over 1.700 dodelijke hartinfarcten die zijn veroorzaakt door geluidsoverlast. Ter vergelijking: in '92 telde Bremen 24 dodelijke slachtoffers van een verkeersongeval.

Foto: Luc Verhaegen

Stappen naar een gezonde mobiliteit

In het kader van de Week van de Zachte Weggebruiker organiseren Langzaam Verkeer en Bond Beter Leefmilieu op dinsdag 11 mei in het Vlaams Parlement de rondetafelconferentie 'Stappen naar een gezonde mobiliteit'. Wetenschappers, beleidsverantwoordelijken, volksvertegenwoordigers, verenigingen en administratie zullen er een grondig debat opzetten over de noodzaak en facetten van een gezonde mobiliteit. Onderzoek toont ook het belang aan van dagelijkse korte verplaatsingen voor de gezondheid. Daarnaast wordt de inspirerende Britse overheids campagne 'Are you doing your bit?' - 'Fit for Life' voorgesteld.

Deze campagne maakt de verkeersdeelnemers bewust van de gevolgen van de auto voor de luchtkwaliteit, speelt in op de effecten voor de eigen gezondheid en legt ook sancties op bij overtredingen van luchtkwaliteitsnormen.

i **Bond Beter Leefmilieu vzw,**
Tweekerkenstraat 47, 1000 Brussel,
Tél. 02/282.17.20., Fax. 02/230.53.89.

inderdaad aan dat het wonen aan of nabij drukke verkeerswegen samengaat met een groter aantal luchtwegaandoeningen en een chronisch verlaagde longfunctie.

Kwaliteitsbeleid

Vaak wordt wel eens gewezen op de technische mogelijkheden om, bijvoorbeeld, de uitstoot van schadelijke stoffen door het verkeer te reduceren. "Je zou de emissies door het verkeer al heel wat kunnen inperken door massaal over te schakelen op LPG", aldus nog Luc Hens. "LPG is veel minder schadelijk dan benzine en heel wat beter

dan diesel dat ronduit de meest milieuschadelijke brandstof is". Over de huidige luchtkwaliteitsnormen in de Vlaremwetgeving is Luc Hens dan ook positief: "De normen die momenteel in Vlare zijn ingeschreven, gaan al verder dan vroeger. Toch is het jammer dat nog steeds te weinig gezondheidsdoelstellingen worden vooropgesteld binnen Vlare. Er moet dringend werk worden gemaakt van een kwaliteitsbeleid in plaats van een beleid dat alle hoop stelt op technisch georiënteerde maatregelen".

Binnenkort wordt in het kader van de Week van Zachte Weggebruiker precies die band tussen mobiliteit en gezondheid in de kijker gezet. Met acties, debatten en publieksactiviteiten wil Komimo het ruime publiek voor de thematiek warm maken. "Zonder meer een positief uitgangspunt", besluit Luc Hens. "De milieubeweging heeft terzake een belangrijke rol te spelen. Al moet er toch vooral geprobeerd worden om ook andere publieksgroepen voor de kar te spannen om de aandacht voor mobiliteit en gezondheid aan te scherpen. Tegelijk moet ook de overheid onder druk worden gezet om een beleid te voeren dat de ongebreidelde mobiliteit beter beheerst"

Jeffrey Mathijs

Met mondmaskertje in de auto?

Alle dagen cabrio!

De Week van de Zachte Weggebruiker wordt dit jaar georganiseerd van 8 tot 16 mei. Centrale thema is deze keer dus 'Mobiliteit en Gezondheid'. Een hele week lang worden overal in Vlaanderen allerhande

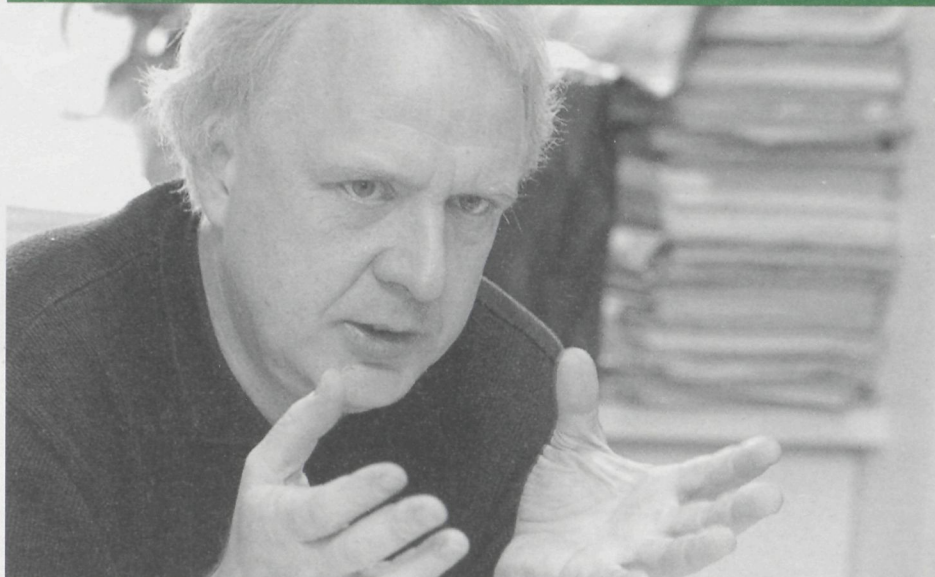
activiteiten georganiseerd die de aandacht voor deze thematiek willen aanscherpen. Zo staat er op zaterdag 8 mei een publieksactie op de agenda waarbij aan de invalswegen van de voornaamste Vlaamse steden mondmaskers zullen worden uitgedeeld aan de automobilisten. Met de actie wil BBL de aandacht vestigen op de gezondheidsrisico's van onze mobiliteit.

i Een volledig overzicht van alle activiteiten van de Week van de Zachte Weggebruiker vind je in een gratis programmamkrant die je kan bestellen bij BBL op 02/282.17.20.

Op zoek naar het groen in de Vlaamse partijprogramma's

16

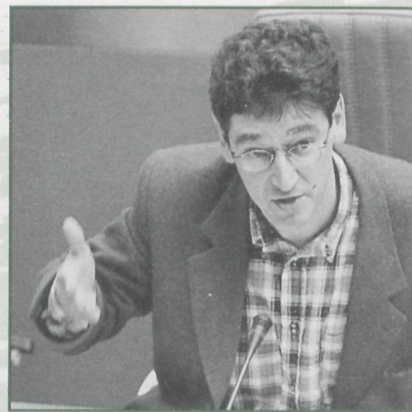

Jos Geysels: "Ook al is regeringsdeelname voor ons absoluut geen must, toch zijn wij niet bang om de uitdaging aan te gaan".

Agalev heeft er zin in. Nadat de partij tijdens de vorige verkiezingsslag de verwachtingen niet echt kon inlossen, hebben de Vlaamse Groenen reeds enkele maanden de mouwen opgestroopt om op zondag 13 juni revanche te nemen. Meer zelfs, op een ledencongres in januari liet Agalev zonder schroom optekenen dat de partij klaar is om regeringsverantwoordelijkheid op te nemen. Wordt Jos Geysels binnenkort de Vlaamse Joshka Fisher? Met aan zijn zijde Johan Malcorps als onze versie van de Duitse Trittin? Milieurama vroeg het op de man af...

Het op gang gebrachte milieubeleid leverde een berg aan informatie op, van probleem-analyses tot milieudoelstellingen, maar structureel is er bitter weinig veranderd'. Wanneer we Jos Geysels voor de voeten gooien dat dit citaat uit het verkiezingsprogramma van Agalev misschien toch een iets té negatieve voorstelling van zaken is, krijgen we meteen een eerste raak antwoord naar het hoofd geslingerd. "Het gaat er niet om of dit een positieve of negatieve benadering is", vindt Jos Geysels. "Het is niet onze bedoeling om dat netjes op een weegschaal-

tje te gaan afwegen. Het is wél onze bedoeling om aan te tonen dat we er in Vlaanderen niet in slagen om een coherent beleid te voeren. Steeds meer schieten we voorbij aan de vraag wat het milieuprobleem eigenlijk is". In dat verband verwijst Geysels naar een opmerking van SP-kopstuk Louis Tobback: "Die omschreef in zijn boekje het milieuprobleem als een luxeprobleem van een handvol relatief goedverdienende intellectuelen aan de rand van de stad", merkt Geysels schamper op. "Terwijl het milieuprobleem nooit nadrukkelijker op ons

Jos Geysels en Johan Malcorps van Agalev:

"Kelchtermans van vleesge"

foto Eric Peustjens

foto Frans Geys

Agalev wil op korte termijn werk maken van een aanpak die de sector nog beschouwd als een kleine niche van de distributiesector vragende partij zijn naar streefdoel 2010 goed is voor 20% van het totale landbouwareaal.

leven heeft ingegrepen als het dat de voorbije jaren doet". Volgens Agalev is het Vlaamse milieubeleid een toonbeeld van conservatisme. "Zonder meer", vindt Vlaams parlements lid Johan Malcorps. "De manier waarop in Vlaanderen geprobeerd wordt om een beleid rond milieu te ontwikkelen, doet me vaak denken aan de manier waarop we begin jaren '80 dachten over kernenergie. Minister Kelchtermans is bovendien de vleeswording van dat conservatisme. Hij is nu 8 jaar minister van Leefmilieu, is tijdens het begin van zijn ambtsperiode begonnen met

het schrijven van rapporten en doet dat nu nog steeds. Maar doortastende maatregelen? Daar moeten we voorlopig nog op wachten. Dure end-of-the-pipe-oplossingen daarentegen zijn wel gerealiseerd. Ze maken deel uit van een wereld waarin belangengroepen elk met hun technologieoplossing triomferen”.

Nimby-syndroom

Dat het milieuprobleem drastisch ingrijpt op onze leefomgeving werd de voorbije jaren inderdaad pijnlijk duidelijk. Bodemverontreiniging, aftandse verbrandingsovens, ozonvervuiling,... Vooral de problematiek van de dioxineuitstoot in de buurt van verbrandingsinstallaties zorgde tijdens de voorbije legislatuur voor de nodige

jaren geleden al dat het overgrote deel van de verbrandingsovens in Vlaanderen niet zou beantwoorden aan de opgelegde norm inzake dioxineuitstoot. Maar men deed alsof zijn neus bloedde. Ondertussen is de Commissie Baeyens opgericht die voor de Vlaamse regering de kastanjes uit het vuur mag halen”. Ook het opnieuw openen van de verbrandingsoven van Wilrijk kan voor Agalev niet door de beugel. Bizar, want wetenschappelijk onderzoek toonde aan dat een heropstart van de oven nauwelijks invloed had op de aanwezigheid van dioxines? “Je moet dat wetenschappelijk onderzoek in zijn juiste context plaatsen”, wuift Johan Malcorps die wetenschappelijke uitleg weg. “Als zo’n oven jarenlang staat te braken, heb je nu eenmaal een historische vervuiling in de omliggende

laat Johan Malcorps optekenen. “Er zijn hier en daar wel lovenswaardige inspanningen geleverd maar het afvalpreventiebeleid wordt veel te weinig systematisch gevoerd. Inzake nieuwe technieken voor afvalverbranding is er interessant studiewerk geleverd, al is dat vooral de verdienste van het Vlaamse parlement. In het nieuwe afvalstoffenplan stond daar niks over te lezen”. En wat vindt Agalev van de kritiek dat veel protest, bijvoorbeeld tegen verbrandingsovens, te herleiden is tot een uiting van het nimby-syndroom. Zijn mensen inderdaad alleen bekommerd om het leefmilieu wanneer het probleem zich in hun tuin voordoet? “De verwijzing naar een zogezegd nimby-gedrag wordt door de overheid en bepaalde bedrijfssectoren steeds meer gebruikt om de terechte

mans is een prachtig voorbeeld geworden conservatisme”.

van een ander landbouwbeleid. Geysels en Malcorps: “Met minder pesticiden en met meer biologische landbouw. Momenteel wordt niche van enkele idealistische boertjes die zijn aangesloten bij Velt. Terwijl de realiteit is dat zowel de consument als n paar steeds meer biologische producten. Het is voor ons een uitdaging om ervoor te zorgen dat biologische landbouw tegen ndbouwareaal”.

foto: Leo Verhaegen

opschudding. Agalev liet zich in het hele debat niet onbetuigd. Vraag is alleen of milieuminister Kelchtermans terzake niet deed wat van hem verwacht werd: ovens met een te hoge dioxineuitstoot sluiten? “Het komt inderdaad nogal stoer over als je ergens met veel poeha een verbrandingsoven gaat sluiten”, geeft Johan Malcorps toe. “Om die dan weer enkele maanden later te openen...”. Voor Agalev is het onaanvaardbaar dat Kelchtermans niet anticipeerde op de nieuwe dioxinenorm die vanaf januari '97 van kracht werd: “Men wist enkele

buurt. Het achtergrondniveau van dioxines ligt daar sowieso veel hoger. Precies dat zou een extra-argument moeten zijn om de oven niet opnieuw op te starten”.

En wat vindt Agalev van de inspanningen die de Vlaamse regering de voorbije legislatuur leverde om werk te maken van meer afvalpreventie en een aantal nieuwe technieken inzake de verwijdering van afval te promoten? Gingen die beleidsinitiatieven dan niet ver genoeg? “Inzake afvalpreventie gingen ze inderdaad absoluut niet ver genoeg”,

problemen van onwonenden te ridiculiseren”, reageert Jos Geysels. “Maar wanneer het andersom is, wanneer bedrijven of landbouwers aan de klagmuur staan, dan hebben die problemen plots te doen met een ‘economische realiteit’ waar wel een oplossing moet voor gezocht worden. Mensen hebben het recht om hun bezorgdheid te uiten en de overheid heeft de plicht om die ernstig te nemen”.

Foto Frans Geys

Jos Geysels: "Natuurlijk heeft Mieke Vogels het in Antwerpen niet makkelijk. Het valt niet mee om je kiezers uit te leggen dat regeringsdeelname impliceert dat je toegevingen doet".

Pesticiden verbieden

Stel dat Agalev straks, na een geslaagde verkiezingszondag én een strategische onderhandelingsronde, in de Vlaamse regering belandt dan krijgt de partij daar ongetwijfeld binnen de kortste keren enkele hete dossiers op de agenda. Bijvoorbeeld het Mestactieplan. Het is bekend dat Agalev geen voorstander is van het huidige MAP. "Om de eenvoudige reden dat dit MAP niet goed is", aldus Geysels. "Noch voor de natuur, noch voor de kleine boer. Het MAP staat voor de vraag welk soort landbouw je wil. Dit MAP gaat niet over landbouw, wél over de vleesindustrie. Wij willen werk maken van een ander soort landbouw die zich ontwikkelt in verwevenheid met de andere functies van de open ruimte zoals bos, natuur, cultureel erfgoed en recreatie". Voor Agalev is het duidelijk dat de omschakeling van de gangbare naar de biologische landbouw zo snel mogelijk moet gebeuren. "Biologische landbouw is de toekomst", meent Jos Geysels. "Tegen 2010 moet de biologische landbouw minstens 20% van het landbouwareaal omvatten. Nu wordt die sector nog al teveel gemarginaliseerd terwijl zowel de distributiesector als de consument klaar is om positief in te spelen op die biologische landbouw. Toch blijft de Vlaamse overheid die biologische landbouwsector beschouwen als een beperkte niche van enkele kleinere boertjes". Agalev wil alvast de steun- en omschake-

lingspremies verlengen, verhogen en uitbreiden naar biologische veeteelt. "En we willen ook specifieke tewerkstellingsprogramma's lanceren voor langdurig werklozen in de biologische landbouw", voegt Johan Malcorps er nog aan toe. "Bovendien moet ook dringend werk worden gemaakt van een krachtig beleid inzake pesticidenreductie. België heeft zowat het meest tolerante pesticidenbeleid in Europa. Een aantal pesticiden moet resoluut worden verboden. Het is schrijnend wat staatssecretaris voor Volksgezondheid Jan Peeters doet. Momenteel worden, in opdracht van het staatssecretariaat, een aantal interessante brochures verspreid met de risico's van pesticiden in het huishouden. Spullen die gewoon in de handel te koop zijn. Dan stel ik me de vraag waarom je die pesticiden niet ineens verbiedt?".

'Spitsbroeder' Stevaert?

Verdient de Vlaamse regering op vlak van afval- en landbouwbeleid een onvoldoende, dan is er tijdens de voorbije legislatuur op vlak van ruimtelijke ordening en mobiliteitsbeleid toch zonder meer een stap in de goede richting gezet. Of doet Agalev beter? "Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is zeker een stap in de goede richting", vindt ook Johan Malcorps. "Maar nu komt het erop aan de principes in praktijk te brengen.

Zo moet de voorziene uitbreiding van natuur- en bosgebieden versneld worden ingevoerd. Bovendien moeten ook de structuurplannen, die nu op lokaal en provinciaal niveau worden opgemaakt, strikt worden opgevolgd. Zonder afbreuk te doen aan de eigen accenten die gemeentebesturen daarin kunnen leggen, mag toch niet worden geraakt aan de algemene principes van het structuurplan". En hoe staan de Vlaamse Groenen tegenover het handhavingsbeleid zoals het door hun roodgroene 'spitsbroeder' Stevè Stevaert wordt gevoerd? "Agalev is voorstander om het handhavingsbeleid op een andere leest te schoeien", vindt Geysels. "Wij willen het gerechtelijke 'achterafbeleid', met alle sociale en emotionele neveneffecten daarvan, eigenlijk onnodig maken door de verantwoordelijke burgemeester en de controlerende ambtenaren te verplichten om bij een overtreding de werken prompt stil te leggen. De rechter kan de stillegging van de werken opheffen wanneer dat niet terecht zou zijn. Wie, ondanks alles, in boosheid blijft volharden, moet de gevolgen van een strikt vervolgsbeleid er maar bij nemen".

Het hele debat rond gratis openbaar vervoer vindt Agalev dan weer iets te vrijblijvend. "Wij vinden dat dit moet kaderen in een ruimer beleid", argumenteert Malcorps. "In eerste instantie menen wij dat het aanbod aan openbaar vervoer moet verbeterd worden om op die manier de concurrentie met de auto beter te kunnen aangaan. Zowel op Vlaams als op federaal niveau moet er absoluut prioriteit worden gegeven aan een verregaande investering in het openbaar vervoer". De groene partij wil wel verder werk maken van de mobiliteitsconvenants die de Vlaamse regering de voorbije jaren met heel wat steden en gemeenten afsloot. "En uiter-

Agalev is voorstander om de luchthaven van Deurne en Oostende op termijn te sluiten.

aard moeten bepaalde vormen van mobiliteit dringend duurder worden", voegt Jos Geysels er nog aan toe. "De externe en ecologische kosten van bijvoorbeeld het vrachtverkeer en de luchtvaart moeten worden aangerekend. Trouwens, wat die luchtvaart betreft, we zijn ook absoluut voorstander om de luchthavens van Oostende en Deurne op termijn te sluiten".

Beter dan in Duitsland

Blijft natuurlijk de cruciale vraag of Agalev klaar is voor de macht? De partij kende in het verleden legendarische discussies tussen fundi's en realo's over het al dan niet opnemen van regeringsverantwoordelijkheid. Bovendien stelt zich ook de vraag in hoeverre de Vlaamse Groenen hebben geleerd uit hun coalitiedeelname in Antwerpen én, meer recent, de nare ervaringen van de Groenen in de Duitse regeringscoalitie?

"Ook al is regeringsdeelname voor ons zeker geen must, toch zijn wij niet bang om de uitdaging aan te gaan", repliceert Jos Geysels. "Maar het is zeker niet makkelijk om je kiezers uit te leggen dat machtsdeelname impliceert dat je toegevingen moet kunnen doen. Alles hangt ervan af wat je je kiezers belooft. In die zin hebben de Duitse Groenen het spel niet echt slim gespeeld door teveel thema's op te korte termijn te willen realiseren. Men had toen al moeten weten dat die beloften nooit konden worden gerealiseerd. Agalev zal nooit in dezelfde val trappen".

En hoe ziet Agalev tenslotte de rol van de milieubeweging? Ook al hebben partij en beweging historisch misschien gemeenschappelijke roots, toch zijn beide de voorbije jaren steeds meer hun eigen rol gaan spelen. "Dat is een goede zaak", vindt Jos Geysels. "Ook al gaan we allebei voor dezelfde doelstelling, toch hebben partij en beweging elk een eigen specifieke functie. De milieubeweging moet proberen om de politiek zoveel mogelijk te beïnvloeden via inbreng in kabinetten, overlegfora,... Agalev doet hetzelfde

via politieke weg". Toch zorgt dat uitgebreide overlegmodel ervoor dat de milieubeweging, bijvoorbeeld via de MiNa-raad, wel eens sneller aan informatie geraakt en korter op de bal kan spelen dan de partij. Zorgt dat bij Agalev dan wel eens niet voor frustratie? "In geen geval", zegt Jos Geysels. "Alles hangt ervan af welke opvatting je over democratie hebt. Democratie is veel meer dan politieke partijen maar heeft ook alles te maken met mensen die hun mening kwijt willen in lezersbrieven, actiegroepen, manifestaties,... Ik heb er geen probleem mee dat de milieubeweging wel eens korter op de bal

speelt dan Agalev. Als BBL door één of andere actie een doel bereikt, dan zij we de eerste om daarvoor te applaudisseren. Ik heb er ook geen probleem mee dat de milieubeweging wel eens kritiek laat horen op Agalev. Alleen moet de milieubeweging ervoor uitkijken dat ze zich niet al teveel gaat gedragen als een politieke partij. En dat is voor sommige sectoren binnen de milieubeweging wel eens het geval..."

Rik De Baere
Piet Decoster

Zoals elke maand het geval is, geeft BBL-voorzitter Gust Feyen ook deze keer weer een kritische kijk op datgene wat in deze kolommen wordt verteld...

Het voordeel van de twijfel

En wat vindt de milieubeweging van het milieuprogramma waarmee Agalev straks naar de kiezer trekt? Milieurama vroeg het aan BBL-voorzitter Gust Feyen...

Een oppositiepartij die het gevoerde milieubeleid in Vlaanderen grondig evalueert, heeft het eigenlijk vrij makkelijk. Positieve beleidsopties worden zachtjes verzwegen of geminimaliseerd, negatieve zaken worden dik in de verf gezet. Maar dat is nu eenmaal het spel van de politiek en bovendien kan je er nu eenmaal niet omheen dat de overheid er tijdens de voorbije legislatuur op vlak van milieu eigenlijk bitter weinig van gebakken heeft.

Vraag is natuurlijk wat Agalev gaat doen wanneer de partij straks zelf in één of andere regering komt te zitten? De verwachtingen zullen alvast hoog gespannen zijn. Neem nu bijvoorbeeld de hele landbouwproblematiek. Dat de omschakeling naar een biologische landbouw eigenlijk hoogst noodzakelijk is, is duidelijk. Maar krijgt Agalev dit op korte termijn binnen de regering gerealiseerd? Kan Vlaanderen sowieso zijn mestoverschot voor 2003, zoals bepaald in de Europese richtlijn, wegwerken? Harde maatregelen zullen hiervoor alvast essentieel zijn. Vraag is of Agalev dit als eventuele 'nieuwkomer' in de Vlaamse regering onmiddellijk hard zal kunnen maken?

Politiek secretaris Jos Geysels, de man heeft als één van de weinige Vlaamse politici inderdaad de verdienste over een échte visie te beschikken, is ervan overtuigd dat Agalev voldoende realistisch is om in te zien dat je in één legislatuur niet alles kan realiseren. Vraag is alleen op welke manier Agalev zijn prioriteiten dan wel gaat afbakken? Ga je bij manier van spreken eerst alle bos- en natuurgebieden realiseren of ga je eerst de gewestplannen wijzigen en afstemmen op het Structuurplan? Ga je eerst alle aftandse verbrandingsovens voor huishoudelijk afval sluiten of ga je prioritair kiezen voor een alternatieve verwerking van het afval? Of gaat Agalev de uitdaging aan om op meerdere fronten de strijd aan te gaan? Door bijvoorbeeld naast verbrandingsovens ook andere bronnen van dioxineuitstoot aan te pakken. Het lijkt ons alvast aangewezen dat de Vlaamse Groenen een duidelijk prioriteitenlijstje opstellen. Misschien kan het reeds op de sporen gezette beleid of de Europese context hierbij als uitgangspunt dienen.

Hoedanook kan je er niet omheen dat Agalev de milieuproblemen in Vlaanderen kent én er zich bijgevolg ook voor zal inzetten om die problemen op de juiste manier aan te pakken. Vraag is alleen of de partij na de stembusslag van 13 juni voldoende sterk zal zijn om ook andere 'harde' sectoren zoals landbouw, energie, transport,... op korte termijn een milieuvriendelijk beleid op te dringen. Dat de partij de voorbije jaren het aureool van 'geitenwollensokkers' naast zich heeft neergelegd, kan daarbij alvast een extra troef zijn. En als de Vlaamse Groenen niet in dezelfde val trappen als hun collega's in Duitsland, is een eventuele regeringsdeelname dan ook misschien een goede zaak. En vermits men de milieubeweging terecht niet beschouwt als 'goedverdienende intellectuelen aan de rand van de stad' kan er tijdens de volgende legislatuur dan ook misschien een aanvaardbare subsidieregeling worden uitgewerkt voor de milieubeweging?

De eerste kneepjes van de ecologische tuinier...

Grasmaaier of zeis?

Humus of karton?

Dat je een tuin ook ecologisch kan aanleggen én onderhouden, daarvan probeerden we je in deze kolommen van Milieurama al vaker te overtuigen. Rond deze periode viert de Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze (Velt), één van de grootste BBL-lidorganisaties, zijn 25ste verjaardag. En dat is voor Milieurama een gelegenheid om nog eens wat tuintips op een rijtje te zetten. Wat zijn de eerste stapjes om je tuin ecologisch in te richten? En wat zijn daarbij de belangrijkste factoren?

"Wie een bestaande tuin ecologisch wil gaan inrichten, die moet dat goed voorbereid doen", steekt Luc Naets van Velt van wal. "Wij adviseren de mensen dan ook steeds om vooraf een soort plattegrond te tekenen van de bestaande tuin. Daarbij is het belangrijk dat je niet alleen de omtrek van het terrein tekent maar dat je ook aanduidt waar je huis staat, waar er deuren en vensters zitten,... En uiteraard duid je ook alle elementen van de tuin zelf goed aan. Zoals bijvoorbeeld de plaats van paaltjes, gebouwtjes, terras, houtgewassen,... Staan er fikse bomen of struiken, zoek dan uit om welke soorten het gaat, welke vorm ze hebben, of ze licht doorlaten, of ze wortels hebben,... Pas als je zo'n plannetje klaar hebt, kan je echt met de inrichting van je ecologische tuin beginnen".

Stoere populier

Maar wat als je niet echt tevreden bent met de grootte of de inplanting van de bomen en struiken in je tuin? "Geen probleem", zegt Luc Naets. "Bomen en struiken kan je eigenlijk best makkelijk verplaatsen. Je kan ze ook snoeien en knotten. Al is dat laatste niet zo evident. Als je het knotten van bomen nooit eerder hebt gedaan, dan ga je voor je eerste keer best wel eens te rade bij een echte 'specialist'. Anders kan het wel eens gebeuren dat je je bomen flink wat wonden toebrengt. Veel mensen vergeten ook dat het knotten van bomen ook al moet gebeuren wanneer de bomen nog jong zijn". Maar we kunnen onze bomen en struiken dus ook naar hartelust gaan verplaatsen? "In principe wel", weet Luc Naets. "Al hoeft je dat ook niet onnodig te doen. Nogal wat mensen denkt nogal snel dat een boom of een struik niet langer zal groeien omdat die overschaduwd dreigt te worden door grotere joekels in hun omgeving. Maar dat is niet voor elke soort het geval. Wel voor de gewone liguster en de meidoorn die niet goed gedijen in ondergrond, precies omdat ze veel licht nodig hebben. Ook populieren en essen hou je best weg uit elkaars omgeving. Maar een aantal berken op een rij bijvoorbeeld is geen enkel probleem".

Toch is verplanten in de meeste gevallen eigenlijk geen probleem. Behalve dan voor een struik van hulst die nogal aan zijn eigen stekje is gehecht. Ook bomen zoals de meidoorn en de eik slijten graag de rest van hun leven op de plaats waar ze voor het eerst hun wortels hebben uitgespreid. "Als je een struik gaat verplanten, moet je wel met een aantal zaken rekening houden", aldus nog Luc Naets. "Je doet er goed aan om eerst de takken af te snijden tot zo'n 40 cm van de grond. Wanneer je zo'n struik verplant, wordt het wortelgestel immers beschadigd en kan de struik onvoldoende water oppompen voor de volledig uitgegroeide takken- en bladmassa. Wanneer je de takken van een struik of een boom oordeelkundig afsnijdt, dan kunnen zelfs oudere struiken al gauw weer

nieuw hout produceren". In een grotere tuin kan je natuurlijk ook alles overlaten aan de natuur. Door een natuurlijke selectie zullen bepaalde bomen standhouden en andere verdwijnen wanneer de groeiomstandigheden niet ideaal zijn. Dat zo'n wilde tuin dé ecologische tuin zou zijn, wordt door Luc Naets dan weer wat genuanceerd: "Meestal kan je er niet omheen dat een aantal beheersmaatregelen moeten worden uitgevoerd".

Humuslaag stimuleren

Bomen en struiken gedijen uiteraard op een bodem. En de kwaliteit ervan kan nogal eens verschillen. "In oude tuinen levert de bodem onder bomen en struiken meestal geen probleem op", weet Luc Naets. "In het beste geval is er een onkruidlaagje maar op zijn minst heeft er zich toch een humuslaag ontwikkeld". Maar wat als dat niet zo is? "Dan kan je bijvoorbeeld de afgevallen bladeren gewoon laten liggen om op die manier de aanmaak van een humuslaag wat te stimuleren", zegt Luc Naets. Wanneer je meer struiken of bomen wil gaan aanplanten, dan is het van belang om precies de kwaliteit van de bodem goed in het oog te houden. Het is heel belangrijk om ervoor te zorgen dat de onmiddellijke omgeving van een nieuw geplante boom of struik goed onkruidvrij wordt gehouden. Dat kan je doen door bijvoorbeeld een 'antikruidenplaat' van geperst populierenhout aan te brengen. Zo'n plaat is

na twee jaar volledig verdwenen. Tegen die tijd kan het geplante boompje of struik best wel wat concurrentie in zijn buurt aan.

Grasmachine of zeis?

En wat met het gras? Zonder jaloers te zijn op die mensen die net voor hun huisje een kaal en perfect gladgeschoren gazonnetje liggen hebben, is het andere uiterste evenmin te benijden. Het middel om zo'n verruigd grasland opnieuw te verbeteren, is een regelmatige maaibeurt. Is het gras te hoog om je grasmachine erdoorheen te sturen, dan begin je met een zeis en raap je het maaisel gewoon op. Wanneer je daarna wekelijks of tweeweke-lijks de grasmachine zijn werk laat doen, dan geven zelfs de meest hardnekkige netels en distels het op. Heb je geen zin in een regelmatige maaibeurt of is je grasperk al te groot? Zet dan een schaap of een geitje aan het werk...

Is er in je tuin voordien nog een moestuintje geweest en ligt de bodem daarvan nog in bedjes als je aan de inrichting begint, dan zit er niks anders op dan toch een aantal noodzakelijke grondwerken uit te voeren. "Daarbij is het belangrijk om de grond waar je een grasveldje wilt aanleggen, goed te egaliseren", suggereert Luc Naets. "Al kunnen heel lichte en breed uitgesmeerde glooiingen in een ruim grasveld het tuinconcept wel ten goede komen. Datzelfde geldt trouwens ook voor een bloemenweide die geen last heeft van een paar oneffenheden". Bovendien is het zo dat je eigenlijk niet noodzakelijk gras hoeft te zaaien. Je kan er ook voor opteren om het kruid spontaan te laten opschieten om dan achteraf voor een goed maaibeheer te zorgen. Spontaan opduikende planten zoals heermoes en perzikkruid leveren geen probleem. Wanneer hardnekkige ongewenste groeiers zoals kweekgras, doorlevende distels of zevenblad opduiken, moet je echter wel uitkijken. Dat soort onkruid kan je vermijden door de bodem gedurende minstens een jaar te bedekken met, jawel, karton. Uiteraard onbedrukt karton want anders loop je het risico dat de zware metalen uit de drukinkt gaan uitloggen in de bodem. "Wie zijn bodem echt perfect wil voorbereiden om later bloemen op te planten kan de grond enkele keren netjes omspitten en alle wortelstokken uit de opgespitte aarde halen", geeft Luc Naets tenslotte nog mee. "Al is die ultieme perfectie niet echt het uitgangspunt van een ecologische tuinier..."

Jan Vanherk

De 7 vuistregels van de ecologische siertuin:

1. Draag zoveel mogelijk bij tot het herstel of het behoud van landschap en milieu.
2. Kies planten in functie van bodem en (micro)klimaat.
3. Zorg voor een gelaagde begroeiing in de tuin. Zo verhoog je de duurzaamheid en de ecologische waarde.
4. Hou rekening met de ecodynamiek van de planten.
5. Wie de natuur haar werk laat doen in de tuin, hoeft zelf minder de handen uit de mouwen te steken.
6. Herontdek de schoonheid van de natuur in je tuin.
7. Werk het harmonieuze samenleven van mens, plant en dier in de hand.

Advertentie

NIEUW !!! SPAANSE biologische wijnen

van hoge kwaliteit ! Ruime keuze van CRIANZA 's uit RIOJA en CASTILLA Y LEON.

milieuvriendelijke en gezond

BIOTIEK

gecontroleerde teelt met biolabel

OPENDEURDAGEN

met een grote degustatie van fijne Franse, Italiaanse en Spaanse wijnen
weekends van 14 tot 19 u. : op 17, 18 en 24, 25 april - 1 en 2 mei - 31 juli en 1 augustus

BIOTIEK : de specialist in biologische en biodynamische wijnen - een assortiment van meer dan 100 wijnen van 36 biologisch telende wijnboeren.

Invoerder - Groot- en kleinhandel

Vraag vrijblijvend de prijslijst en ontdek een zeer grote keuze aan verrassend lage prijzen.

Wegbeschrijving: via E34 (afrit 20) of E 313 (afrit 19) - Baan Zandboven, Zoersel - voorbij grote winkels Rodendijk, na SELMADE 1ste links = Zoerselbosdreef (doodlopend !!!), ten einde = TEN HOF LAAN, 22, 2980 ZOERSEL Tel 03-312 24 38 - Fax 03-312 59 14

DE MILIEUBIBLIOTHEEK VAN BBL

De milieubibliotheek is open elke maandag en dinsdag. Op donderdag en vrijdag enkel na afspraak, dit telkens van 10u00 tot 12u30 en van 13u30 tot 16u00. Je kan er meer dan 20.000 boeken en tijdschriften inkijken. Uitleen kan niet. Het is wel mogelijk om fotocopie te maken. Beperkte documentatieaanvragen (bv. fotocopie van tijdschriftenartikelen) kunnen worden opgestuurd aan 5 fr. per kopie (plus verzendingskosten). Je kan ook een publicatielijst rond een bepaald thema aanvragen.

Het bestand van de bibliotheek kan je ook raadplegen via Internet, de Felnet-website (Flanders Environmental Library Network) vind je op <http://www.vito.be/literatuur/felnet>

De boeken en rapporten die hier worden voorgesteld, zijn meestal niet bij de BBL te bekomen. Je kan ze wel raadplegen in onze bibliotheek. Nagenoeg alle Nederlandse uitgaven zijn te bestellen bij MilieuBoek, PB 18169, NL-1001 ZB Amsterdam, tel. 00.31.20.624.49.89.

MilieuBoek heeft een Belgisch rekeningnummer. E-mail aan de bibliotheek: milieu.bibliotheek@bbvl.be

Zover het oog reikt. Pleidooi voor het behoud van de open ruimte.

Vereniging Milieudefensie en Stichting Natuur en Milieu, Amsterdam, 1999, 48 p., prijs: 12.50 gulden, te bestellen bij Vereniging Milieudefensie, Postbus 19199, NL-1000 GD-Amsterdam - Nederland.

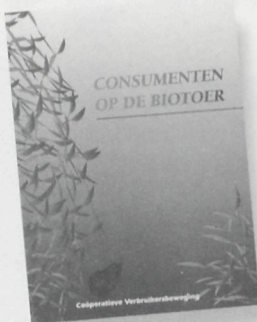
In deze brochure pleiten de Stichting Natuur en Milieu en Milieudefensie voor een herwaardering van de open ruimte. Ze vragen ook een

vertaling naar krachtige sturingsinstrumenten. Deze brochure analyseert het gebrekkige succes van het Nederlandse beleid op vlak van ruimtelijke ordening wat betreft het concentreren van de verstedelijking en het bewaren van de open ruimte. Deze brochure toont aan dat het ontbreken van een goed instrumentarium leidt tot een inefficiënt omgaan met open ruimte.

Consumenten op de biotoer.

Coöperatieve Verbruikersbeweging, Brussel, 1999, 53p., prijs: 500 fr. post- en verzendingskosten inbegrepen, te bestellen bij N. Toussaint, Hoogstraat 28, 1000 Brussel, fax. 02/502.71.61.

Op 28 september 1998 heeft de Coöperatieve Verbruikersbeweging een bio-happening georganiseerd. De neerslag van dit debat kan men lezen in deze publicatie. Er wordt gestart met een historisch overzicht van de zoektocht naar milieuvriendelijke landbouwmethoden. De biologische landbouw wordt in kaart gebracht. Tegelijk wordt een overzicht gegeven van de verschillende eco-labels en wordt een hoofdstuk besteed aan de duurzame weg die kan bewandeld worden: groentenabonnementen, voedselteams, boerenmarkten. Tenslotte bespreekt men de genetische gemanipuleerde organismen en de redenen om die met de nodige voorzichtigheid te behandelen.

Bouwstenen van het sociaal woonbeleid: De VHM bekijkt 50 jaar volkshuisvesting in Vlaanderen, deel 1 en 2.

Vlaamse Huisvestingsmaatschappij, Brussel, 1998, 418 en 164 pag., prijs: 1.600 fr. te bestellen bij de VHM, 02/505.45.45.

Het eerste deel handelt over het sociaal huisvestingsbeleid van na '45 tot vandaag. De sociale huisvestingsactoren worden geschetst evenals de voorlopers van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij. Er wordt aandacht besteed aan wie de doelgroepen van het woonbeleid zijn. Tenslotte wordt er in de laatste twee hoofdstukken gekeken naar de stedenbouwkundige en architecturale aspecten van sociale woningen.

In het tweede deel vind je cijfers, tabellen, achtergrondinformatie die werden gebruikt om het eerste deel op te stellen. Dit naslagwerk is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in het wonen en samenleven van mensen, maar voornamelijk voor hen die beleidsmatig bezig zijn met openbare huisvesting en aanverwante organisaties.

Buiten en binnen. Visies op en door het actuele landschap

Johan Pas, Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon, Antwerpen, 1998, 78 p., ISBN 90-76514-01-0, prijs: 485 fr, te bestellen bij KVNS 02/232.35.31.

In een eerste hoofdstuk wordt er door de auteur ingegaan op de verschillende betekenissen die het woord landschap kan hebben en wordt het begrip afgebakend. Niet alleen het begrip kan meerdere betekenissen hebben, ook de manier waarop er wordt omgesprongen met natuur en landschap heeft meer dan één zin. In het tweede deel wordt de evolutie geschetst. In het laatste deel wordt het huidige landschap belicht. Een twintigtal hedendaagse kunstenaars presenteren hun kijk op landschap vanuit hun zienswijze (politiek statement, ecologisch, cultureel,...).

Is biologische voeding gezonder dan gangbare?

Ir. C.M.E. van Vliet, Landbouwwuniversiteit Wageningen, 1998, 116 p., publicatienummer 130, prijs: ca. 20 gulden, te bestellen bij H. Altena 00.31.317.484.062.

In deze literatuurstudie wordt bekeken hoe de relatie gezondheid en de consumptie van biologische producten wordt behandeld. Er wordt gepoogd om meer inzicht te verwerven in die relatie. Deze vraagstelling is waardegeladen en het begrip gezondheid is niet eenduidig vast te leggen. Een vaste conclusie wordt er dan ook niet gemaakt, resultaten zijn soms niet volledig. Er wordt wel een duidelijker beeld gevormd wat er moet uitgevoerd worden om tot een duidelijker resultaat te komen.

Voor hetzelfde geld: hoe geld de wereld stuurt en welke alternatieven er zijn.

Henk van Arkel en Guus Peterse, Strohhalm, uitgeverij Jan van Arkel, 240 p., ISBN 90-70-334-73-9, e-mail : info@strohhalm.nl, prijs: 12,5 gulden.

In dit boek wordt er gestart met een analyse van de economie, over het ontspreiden van het geldsysteem, over de crises in Zuid-Oost-Azië. In 'Voor hetzelfde geld' wordt er een analyse gemaakt over geld. Er worden initiatieven getoond waarin mensen proberen het geldsysteem aan te vullen of er een alternatief voor te ontwikkelen, o.m. het Lets-systeem wordt geschetst, lokale systemen in het Zuiden,...

Stedelijkheid en kwaliteit. Visie en partnerschap.

Koning Boudewijnstichting i.s.m. stad Antwerpen, 1998, 266 p., ISBN 90-8046664-1-7, prijs: 700 fr. te bestellen bij het distributiecentrum van de KBS, 070/233.728, Postbus 33 - Anderlecht Erasmus, 1070 Brussel.

Dit boek vormt het verslag van het congres dat werd georganiseerd op initiatief van de stad Antwerpen, in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. De kwaliteit bij ruimtelijke ordening wordt niet voldoende gegarandeerd door regels en wetten. Dikwijls werken ze belemmerend voor innovatieve en creatieve ideeën. Werken met en vanuit visies, samen met iedereen die bij het bouwproces betrokken is, blijkt wel uitzicht te geven op kwaliteit

Een kus van Octopus - Een kleurrijke verhalenbundel over het milieu voor en door kinderen.

Uitgave Stichting Leefmilieu, kinderatelier Octopus en Bakermat Uitgevers, 120 pag., prijs: 495 fr., voor abonnees op het tijdschrift 'leefmilieu' 396 fr., te bestellen bij Stichting Leefmilieu, Kipdorp 11 - 2000 Antwerpen, tel 03/231.64.48, e-mail: leefmilieu@village.uunet.be, tevens te koop in de erkende boekhandels.

Kinderatelier Octopus uit Brugge had het idee om kinderen aan te zetten om de milieu-problematiek in hun eigen woorden aan andere kinderen te laten 'vertellen'. Vanuit de leefwereld van een kind worden de verschillende milieuthema's aangepakt: afval, natuur, luchtvervuiling, versnippering,... Het boek bevat mooie tekeningen en citaten van de kinderen. Het boek is bedoeld voor kinderen van 6 (voorlezen) tot 10 jaar.

CD-Rom Water

PIME, 1998, Lier, prijs: 350 fr. + verzendingskosten te bestellen bij PIME, tel: 015/31.95.11., e-mail: pime@village.uunet.be

Deze educatieve CD-rom is opgebouwd rond 5 thema's. Je kan per trefwoord uitleg en foto's krijgen betreffende dat trefwoord. Er is voor de provincie Antwerpen en voor Vlaanderen in zijn geheel een overzicht van de biologische en chemische waterkwaliteit, drinkwatervoorziening en rioolwaterzuivering. Je kan kaartjes bekijken waarop die gegevens visueel worden voorgesteld. Er worden talrijke tips gegeven om op een verstandige manier om te gaan met water in de badkamer, in de keuken, in de wasplaats en in de tuin. Tenslotte wordt er aandacht besteed aan rationeel watergebruik op school. De CD-rom bevat ook een lijst met nuttige adressen.

Valerie Puttevils

advertentie

Respecteert uw spaargeld uw zorg voor het milieu?

Stel u voor: u springt regelmatig in de bres voor de bescherming van een naburig natuurgebied, terwijl uw bank uw spaarcenten investeert in een prestigeproject waar ettelijke hectaren bos voor moeten wijken. Het kan: de meeste banken staren zich immers blind op de winst en hebben lak aan uw principes.

Al 14 jaar lang bewijst Netwerk Vlaanderen vzw dat het ook anders kan. Voor Netwerk is geld geen doel op zich, maar een instrument voor maatschappelijke vernieuwing. Daarom heeft Netwerk in samenwerking met de ASLK het Krekelsparen ontwikkeld. Een Krekelspaarrekening

biedt u het gewone rendement plus **100% zekerheid dat uw geld op een verantwoorde manier belegd of geïnvesteerd wordt:** niet in wapenhandel, kernenergie, dierproeven, criminele activiteiten of schending van mensenrechten, wel in bedrijven en organisaties die uw principes delen. Netwerk ontvangt bovendien voor elke Krekelspaarder een vergoeding van de ASLK. Met dat geld ondersteunt Netwerk al meer dan 400 geëngageerde projecten in Vlaanderen, met advies, giften en goedkope leningen.

Wil u de 11.271 ste Krekelspaarder (m/v) worden? Loop dan even langs bij uw plaatselijk ASLK-kantoor of **bel ons.**

netwerk

Anders omgaan met geld

(02) 201 07 70

Netwerk Vlaanderen vzw, Vooruitgangstraat 333 bus 9, 1030 Brussel, (02) 201 07 70, fax (02) 201 06 02

Imagine

"Geld voor voorkoming papierafval misbruikt voor opkuis wegwerpverpakkingen"

Tijdens het weekend van 20 maart liep in gans Vlaanderen een grote lenteschoonmaak. Onder de slogan 'Vlaanderen Proper!' ging men de strijd aan met het zwerfvuil. In deze strijd werd massaal beroep gedaan op de vrijwillige inzet en het engagement van talloze vrijwilligers, jeugdverenigingen, milieu- en natuurorganisaties, ... "Wij waren uiteraard tevreden met de hernieuwde aandacht voor de problematiek van het zwerfvuil", verklaarde BBL-beleidscoördinator Rik de Baere. "Ook wij hebben ons in het verleden sterk ingelaten met de problematiek van het zwerfvuil. Uit een inventarisatie die we in 1995 verrichtten met de scouts en meisjesgidsen van VVKSM, bleek dat meer dan de helft van het zwerfvuil uit wegwerpverpakkingen bestaat".

Verenigingsleven misbruikt?

Amper vier jaar na de BBL-inventarisatie is de oorzaak van het zwerfvuilprobleem nog steeds niet aangepakt. De verpakingsindustrie draagt immers een grote verantwoordelijkheid voor dat zwerfvuil. Door zich te verzetten tegen de invoering van een ecotaks op éénmalige drankverpakkingen en tegen statiegeldsystemen voor wegwerpverpakkingen met het oog op een meer efficiënte inzameling en recyclage, houden zij het zwerfvuilprobleem in stand. Met het verpakingsdecreet werd wel het systeem van producentenverantwoordelijkheid ingevoerd voor de verpakingsindustrie. "Maar, in de praktijk draaien de producenten en invoerders van verpakkingen enkel op voor de kosten van de selectieve inzameling en verwerking", aldus De Baere. "De kosten van de inzameling en verwerking van niet-selectief ingezamelde verpakkingen, en dat is een kleine helft van de geproduceerde verpakkingen, en van zwerfvuil worden volledig door de overheid gedragen. Dat geldt ook nu weer voor de zwerfvuilcampagne. De

Deze jongens hebben er duidelijk niet zoveel zin in. Zwerfvuil opruimen vraagt nu eenmaal nogal wat concentratie én uithoudingsvermogen. Bovendien kost het opruimen van zwerfvuil handenvol geld. Perfect te vermijden wanneer de Vlaamse overheid werk zou maken van een verregaand beleid inzake afvalpreventie.

gemeenten die het gemeentelijk milieuconvenant met het Vlaams Gewest ondertekenden, krijgen van de Vlaamse overheid een tegemoetkoming voor het opruimen van het zwerfvuil. De extra kosten moeten terug door de lokale overheden zelf worden gedragen. Deze zullen daarom massaal beroep willen doen op het engagement en de belangeloze inzet van lokale jeugdverenigingen en milieu- en natuurorganisaties voor een opkuisoperatie in plaats van een voorkomingsoperatie".

Advertenties als zoethoudertje...

"Voor ons staat alvast het volgende als een paal boven water", vervolgt Rik De Baere. "De producenten van verpakkingen moeten de volledige financiële verantwoordelijkheid dragen voor al hun afvalproducten, dus ook voor die verpakkingen die in het zwerfvuil terechtkomen. De kosten voor het opruimen van het zwerfvuil moeten niet zomaar gedragen worden door de gemeenschap". Daarmee is het zwerfvuilverhaal nog niet afgelopen. Je kon ze de afgelopen maand niet ontwijken: Lea, de leeuw die de strijd met het zwerfvuil aanging, prijkte (pagina)groot in alle Vlaamse dag-

en weekbladen. Blijkt nu dat de Ovam voor deze mediacampagne in de gedrukte media gebruik kon maken van de advertentieruimte die de dagbladpers diende vrij te houden voor de sensibilisering inzake afvalvoorkoming. Deze 'betaling in natura' werd tussen de schrijvende pers en de overheid overeengekomen in een milieubeleidsovereenkomst over papierafval. Rik De Baere: "Deze overeenkomst was een mooie deal voor de uitgevers van dag- en weekbladen. Immers, het toepassen van de producentenverantwoordelijkheid betekent dat de uitgevers volledig zouden moeten opdraaien voor de financiële kost voor de inzameling en recyclage van hun papierafval door de gemeenten. Die kost wordt nu handig ontweken via de milieubeleids-overeenkomst waardoor zij een hoeveelheid advertentieruimte ter beschikking stellen van de Vlaamse overheid. De waarde van deze advertentieruimte bedraagt echter slechts één tiende van de werkelijke inzamel- en recyclagekost van het papierafval (ongeveer 2 fr./kg.). Bovendien had men deze advertentieruimte minstens ook voor een deel moeten gebruiken om de voorkoming en recyclage van papierafval te verhogen".

Danny Jacobs

Ondanks mestdecreet

meer varkens, kippen en mest in Vlaanderen

Geef toe, een stijging van 4,4% tot een totaal van 7,6 miljoen varkens is niet bepaald slecht als je weet dat de Vlaamse politici nu al bijna 10 jaar aan het knorren zijn over een 'verregaand Mestactieplan'.

Het mestdecreet, dat begin '96 in werking trad, vroeg om een dringende bevrozing van de mest- en de nutriëntenproductie. Toch bleef de Belgische veestapel groeien. Ook vorig jaar. Dat blijkt uit cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek, op basis van de nationale land- en tuinbouwtekening. Tussen half mei 1997 en half mei 1998 is het aantal varkens met 4,4 procent of ruim 320.000 stuks gestegen tot 7,6 miljoen. In dezelfde periode kwamen er bijna één miljoen kippen bij tot een fikse 38,3 miljoen kakelende beestjes, wat een stijging van ongeveer 2,5 procent betekent. Enkel de runderstapel 'verloor' ongeveer 60.000 runderen, tot iets meer dan 3 miljoen. Met die cijfers wordt de tendens die de jaren voordien al merkbaar was, rustig voortgezet: meer kippen en varkens, minder runderen. Maar vooral: meer mest.

"Bedroevende cijfers, die nog maar eens tonen dat het mestdecreet niet werkt", concludeert Bart Martens van Bond Beter Leefmilieu. "Het MAP stelde noch-

tans een bevrozing van de mestproductie op het niveau van 1992 en een vergunningenstop voor veebedrijven voorop. We kunnen alleen vaststellen dat sindsdien de veestapel jaar na jaar blijft stijgen. Wat nog het meest verontrust, is het feit dat net deze twee sectoren blijven stijgen. Zowel varkens als pluimvee zijn immers zo goed als grondloos of niet-grondgebonden vee. Hun veevoeder wordt geïmporteerd en de kwekers of vetmesters hebben geen land om hun mest op af te zetten, waardoor ze verantwoordelijk zijn voor het mestoverschot en het meest milieubelastend zijn. De voeding van de runderen komt van de eigen bodem, maïs en dergelijke, en hun mest kan terug op het land worden afgezet".

De reden van de alsmaar toenemende varkens- en kippenpopulatie is volgens Martens het MAP zelf. "In de bevrozing van de toekenning van nieuwe vergunningen had men een uitzondering gemaakt voor de gezinsveeteeltbedrijven.

Die achterpoort bleek al snel een voordeur, aangezien zoveel mogelijk bedrijven zich lieten erkennen als gezinsveeteeltbedrijf en verder bijkomende vergunningen verkregen. Daarnaast verliep ook de afroming van de veestapel van de grootste bedrijven moeilijk door slapende vergunningen, die meer dieren een vergunning gaven dan eigenlijk op het bedrijf aanwezig waren.

Het nieuwe mestactieplan, dat in principe vanaf 1 januari van dit jaar in werking moest treden, zou een oplossing moeten brengen. "De duidelijk falende mechanismen van het eerste MAP werden grondig aangepast. Maar begin maart werd een amendement toegevoegd, waardoor het pas in werking kan treden wanneer Europa groen licht geeft voor het vergoedingsonderdeel. Dat zal er waarschijnlijk niet meer komen, hoewel we duidelijk niet meer kunnen wachten", besluit Martens.

Danny Jacobs

Aminal evalueert gemeentelijk milieuconvenant

West- en Oost-Vlaanderen hinken achterop

Het huidige gemeentelijk milieuconvenant 1997-'99 loopt op zijn laatste beentjes. Een eerste evaluatie door Aminal toont aan dat ondertussen 284 van de 308 Vlaamse gemeenten de basisovereenkomst afsloten. In de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant sloten bijna alle gemeenten de overeenkomst af, in West- en Oost-Vlaanderen is er een beduidend lagere ondertekeninggraad.

26

Naast de basisovereenkomst konden de gemeenten ook intekenen op 8 verschillende opties. Het aantal gemeenten dat de opties ondertekende verschilt sterk naargelang de optie. De eerste optie 'gemeentelijk MINA-beleidsplan' werd door 118 gemeenten (38%) voorzien maar tot nog toe konden slechts 2 gemeenten een ontwerp-MINA-beleidsplan voorleggen. In de overige gemeenten loopt de procedure nog of is men nog niet gestart. Het ontbreken of pas recent goedkeuren van een provinciaal MINA-beleidsplan en het ontbreken van richtlijnen voor de gemeentebesturen zijn hier vermoedelijk de belangrijkste oorzaken van. De tweede optie 'Milieu-inventaris' werd door 133 gemeenten (37%) onderschreven. De derde over de aansluiting op de Vlaamse milieudatabank was populairder: 144 gemeenten (47%) doet hieraan mee. De vierde optie over 'selectieve inzameling van huishoudelijke afvalstoffen' werd door 182 gemeenten (59%) onderschreven, maar hun aantal varieert nogal naargelang de provincie. In West- en Oost-Vlaanderen doen minder gemeenten mee (slechts 39% en 40%), terwijl in Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant bijna 3/4 van de gemeenten (resp. 73%, 75% en 72%) meedoen. De vijfde optie over 'samenwerkingsovereenkomst met een kringloopcentrum' is duidelijk de populairste optie. 236 gemeenten (77%) doen eraan mee.

Actieplannen ontbreken

Teleurstellend is het beperkt aantal gemeenten dat de optie over de subsidiëring van natuurprojecten onderschreef. Slechts 98 gemeenten (32%) dienden tot nog toe gezamenlijk 174 natuurprojecten in tot subsidiëring. Ook hier zien we dat West-Vlaanderen (12 gemeenten en 20 projecten) en Oost-Vlaanderen (13 gemeenten en 20 projecten) achterblijven tegenover Antwerpen (23 gemeenten en 36 projecten), Limburg (20 gemeenten en 44 projecten) en Vlaams-Brabant (30 gemeenten en 54 projecten). Tot op heden werd nog geen enkel project volledig afgewerkt en uitbetaald. Nochtans moeten volgens het lopende convenant de projecten uitgevoerd zijn voor 31 december 1998.

Optie 7 over 'duurzaam gemeentelijk milieubeleid' wordt door 94 gemeenten (31%) uitgewerkt. Daarvan hebben er 57 de minimumcriteria onderschreven en 37 de maximumcriteria. 34 gemeenten stuurden nog geen enkel actieplan in, 20 gemeenten stuurden slechts enkele actieplannen in. Deze optie

wordt vooral in de provincies Antwerpen (49%) en Limburg (48%) aangegaan. Ook de achtste optie over de 'aanwerving MINA-werkers' werd door bijna een derde van de gemeenten (95) ondertekend.

Vlaanderen proper?

De Vlaamse regering keurde op 16 maart '99 drie nieuwe opties voor het lopende milieuconvenant goed. Een aantal bepalingen van de lopende opties werden tegelijkertijd aangepast. De nieuwe opties heten 'Vlaanderen Proper', 'Geïntegreerd rioleringsbeleid' en 'Geluidsactieplan'. Gemeenten die medewerking verlenen aan de 'Actie Vlaanderen Proper' dienen minstens één schoonmaakacties te organiseren. Zij ontvangen in ruil hiervoor 200.000 Bef subsidie. Bedoeling is dat met medewerking van het verenigingsleven zwerfvuil wordt aangepakt. Volgens Bond Beter Leefmilieu wordt hier misbruik gemaakt van de geëngageerde inzet van tal van jeugd- en scoio-culturele verenigingen om het zwerfvuil op te kuisen. De overheid en de vrijwilligers betalen het opkuisen van rotzooi die voor een groot deel de verantwoordelijkheid van de verpakkingindustrie is. Zwerfvuil bestaat immers voor meer dan de helft uit verpakkingsafval. Eigenlijk zou Fost Plus de kosten voor de inzameling en verwerking van zwerfvuil op zich moeten nemen. Het geld zou beter geïnvesteerd worden in een afvalpreventiebeleid.

De nieuwe optie 'Geïntegreerd rioleringsbeleid' is wel nuttig. De laatste optie wil een oplossing bieden aan het de lokale fuifproblematiek. Gemeenten dienen een protocol af te sluiten met representatieve organisaties met betrekking tot het organiseren van kleinschalige en niet-commerciële activiteiten. Inzake de optie 6 over de 'uitvoering van het gemeentelijke natuurontwikkelingsplan' wordt het maximumbedrag per project opgetrokken van 500.000 frank tot 3 miljoen voor natuurprojecten die het waterbergend vermogen van beken en valleien doen toenemen. Bovendien dienen de projecten niet afgewerkt te zijn voor 31 december 1999 maar moeten wel de nodige gemeenteraadsbeslissingen tot uitvoering voor 1 juni 1999 genomen te zijn.

Bond Beter Leefmilieu pleit er trouwens voor het huidige gemeentelijke milieuconvenant een jaar te verlengen zodat de opvolger in werking treedt samen met de nieuwe gemeenteraden. Via de MiNa-raad zullen wij tijdig een advies uitbrengen over de inhoud van dat nieuwe convenant.

Johan Vandewalle

Procter & Gamble

Kwaliteitsproducten
gemaakt na veel
milieuonderzoek

- Risk Assessment and Management of New and Existing Chemicals
Environmental Toxicology and Pharmacology
C.J. Van Leeuwen, F. Bro-Rasmussen, T.C.J. Feijtel, R. Arndt,
Grandy, B. Hansen, J.J. Van Hemmen,
- Composting to Achieve a 50% Reduction in Landfill
Management Approach
P. Schauner, 1997
- Effect of Linear Alkylbenzenesulfonates With Dissolved
Organic Matter on Bioavailability
Versteeg, 1996. Environmental Science & Technology
- Fate of Linear Alkylbenzene Sulfonate in the Environment.
D.C. McAvoy, W.S. Eckloff and R.A. Rapaport. 1997. The CLER Review 3(1): 4-17
- Effects of Nutrient Trace Metals on the Growth of
(S,S)-EDDS
within an Effluent Treatment Plant
- L'inventaire du Cycle de vie Pour les Produits
P. Schauner, and others
- Integrating Life-Cycle Assessment Within
Environmental Management
B. De Smet, P.R. White and J.W. Owens
ed. Chapter 16, McGraw Hill
- Overall Framework for Integrated Waste Management.
Impact of Biodegradation Test Methods on the
Applicability of Biodegradation QSARs
C.E. Cowan, T.W. Federle, R.J. Larson T.C.J. Feijtel 1996
- Building Uncertainty Analysis into
Chemicals Disposed Through Municipal Wastewater
Flow Through Laboratory Microcosm Suitable for Assessing Effects of Surfactants on
Natural Periphyton
S.A. Belanger and K.L. Rupe. 1996 A. Environmental Toxicology and Water Quality, 11:65-76

Dit geldt voor alle producten van Procter & Gamble:

O.a. Bonux - Ariel - Dash - Dreft - Vizir - Bonux - Ace Delicat - Lenor - Mr. Proper -
Antikal - Pampers - Bounty - Always - Alldays - Demak'up - Tempo - Tampax -
Oil of Olaz - Vicks - Pétrole Hahn - Pantene - Head & Shoulders - Wash & Go -
Monsavon - Clearasil - Secret

Deense milieubeweging houdt niet van actie

Marianne Bredholt, consultant bij de Friluftsrådet, zowat de Deense variant van BBL.

28

Dat de Denen ooit fiere strijders waren die in onze regionen op zoek gingen naar natuurlijke rijkdommen, is alom bekend. Maar is de Deense milieubeweging vandaag de dag even strijdlustig als de Vikings dat waren in de tijd dat de dieren nog spraken? "Niet echt", zegt Marianne Bredholt, consultant bij de Friluftsrådet, zowat de Deense variant van BBL. "Met protest- en media-acties houden wij ons nauwelijks bezig. Overleg en dialoog zijn de sleutelwoorden in het Deense milieubeleid". Milieurama trok naar het hoge noorden maar hing bij aankomst het spandoek alvast discreet aan de Deense designhaak...

Het is koud wanneer we half februari samen met Marianne Bredholt doorheen de straten van Kopenhagen wandelen. We zijn op weg naar het kantoor van de Friluftsrådet, de koepelfederatie van alle Deense natuur- en milieuoorganisaties. Daar aangekomen schuift Marianne Bredholt ons prompt een ledenlijst van alle aangesloten lidorganisaties onder de neus. De enorme diversiteit aan verenigingen is het eerste wat ons opvalt. Uiteraard zijn er de klassieke natuur- en milieuoorganisaties, maar ook milieueducatieve verenigingen, scholen, scouts, sportorganisaties én zelfs een automobilistenvereniging zijn blijkbaar bij de koepel aangesloten. "Misschien is het voor jullie op het eerste zicht wat bizar dat een milieukoepel zo'n bont allegaartje aan organisaties groepeer?", gooit Bredholt ons voor de voeten. "Maar de Deense milieubeweging heeft al jarenlang een traditie om op een zeer open en meestal constructieve manier met heel wat diverse belangengroepen te communiceren".

Veel inspraak

Vrijheid en onafhankelijkheid zijn waarden die in Denemarken hoog in het vaandel worden gevoerd. "En de Deense bevolking vindt dat ze inspraak moet hebben in alles wat die vrijheid zou kunnen beknotten", zegt Marianne Bredholt. "Vandaar dat ook onze wetgeving zeer sterk is gedecentraliseerd". Ook het milieubeleid is in de eerste plaats toevertrouwd aan de gemeenten. Zij staan in voor de goedkeuring van en de inspectie op de door hen uitgevaardigde reglementen. Bredholt: "Gemeenten zijn vooral bevoegd voor de reglementering inzake landbouw,

rioleringen, waterzuivering en afvalbeleid. Provincies van hun kant zijn dan weer bevoegd voor de reglementering voor de ijzer- en staalindustrie, cementfabrieken, raffinaderijen, visserij en stortplaatsen. Ook de controle van de waterkwaliteit van rivieren, meren, kustwateren en de lozing van waterzuiveringsinstallaties behoren tot het takenpakket van de provincies". Toch worden de basislijnen van het milieubeleid uitgestippeld door de centrale regering. En die laat zich dan weer adviseren door een Nationale Natuurraad, pas in '98 opgericht, waar ook de Deense milieukoepel een zitje in heeft.

Handhaving overbodig?

Dat de Deense milieubeweging zweert bij overleg, blijkt niet alleen uit haar vertegenwoordiging in overlegorganen op nationaal niveau. "Ook op gemeentelijk en provinciaal vlak werken we volop mee in tal van adviesorganen", zegt Marianne Bredholt. "De ervaringen zijn ronduit positief. De Deense milieubeweging wordt door de andere belangengroepen als een volwaardige gesprekspartner beschouwd". Maar werken aan een beter leefmilieu betekent uiteraard meer dan meeschuiven aan een overlegtafel. Hoe zit het met de handhaving van het milieubeleid in Denemarken? "Wanneer iedereen zijn verantwoordelijkheid opneemt, dan wordt handhaving eigenlijk overbodig", kaatst Marianne Bredholt de bal prompt terug. "Het zit niet in onze genen ingebakken om zoveel mogelijk de wetgeving te omzeilen. Bovendien wordt de naleving van de wetgeving ook wel streng gecontroleerd. In de praktijk zijn het vooral de gemeenten die optreden wanneer er een inbreuk op

de wetgeving wordt vastgesteld. Maar precies door het feit dat heel wat mensen publieksgroepen bij de concipiëring van de wetgeving betrokken zijn, zorgt voor een grote betrokkenheid. Ik heb echt niet de indruk dat Denemarken een koploper is wat betreft het niet naleven van wetgeving".

Net als in België behoren ook vrijwillige convenants tussen overheid en specifieke sectoren tot de geploegdheden van het milieubeleid.

Landbouwgrond wordt opnieuw natuurgebied

Mag Denemarken dan echt zo fier zijn op de manier waarop het zijn milieubeleid vorm geeft? "Ook bij ons zijn er in het verleden serieuze kemels geschoten", zegt Marianne Bredholt. "Zowat 12% van de grondoppervlakte is bebost maar het gaat vrijwel uitsluitend om weinig waardevolle productiebossen. Nochtans had je ook hier heel wat waardevolle oerbossen. Maar de voorbije decennia zijn die in grote getale met de grond gelijk gemaakt". De impact van de mens op het milieu wordt ook duidelijk gemaakt in de buurt van de Skjernrivier, in het westen van Denemarken. Die rivier, aan beide zijden omringd door meer dan 4.000 hectaren moerasgebied, werd tussen '62 en '68 volledig gekanaliseerd. Bedoeling was om het volledige moerasgebied te cultiveren tot landbouwgebied. Maar daarbij werd uiteraard het natuurlijke evenwicht verstoord. Een forse daling van het aantal diert- en plantensoorten was het gevolg. "In '87 besliste de Deense regering dan maar om de Skjernrivier in zijn natuurlijke staat te herstellen", aldus Marianne Bredholt. "In samenwerking met een aantal NGO's werd een natuurherstelplan opgemaakt waarbij pakweg 2.000 ha landbouwgrond opnieuw wordt omgezet naar moerasgebied". Het gebied zal worden uitgebouwd als natuurreservaat waar de fauna en flora opnieuw alle kansen krijgen. Specifieke informatie over planten, dieren, vogels,... krijgen de bezoekers in een handvol bezoekerscentra verspreid over het natuurgebied.

"Net als een aantal zeer aanzienlijke taksen overigens", aldus nog Marianne Bredholt. "Zo worden de kosten voor afvalverwerking en afvalwaterbehandeling volledig betaald door de consument. Brandstoffen worden zowel belast op energieverbruik als op CO₂-uitstoot. En ook op heel wat chemicaliën, CFK's, verpakkingen en batterijen betaal je een extra milieubelasting". En hoe pikt de bevolking de invoering van zo'n ecotaks? "Uiteraard was er ook in ons land aanvankelijk wat gegrom hierover", weet Bredholt. "Maar na enkele jaren merk je duidelijk dat het consumentengedrag opschuift in een meer milieuvriendelijke richting". Bovendien wordt ook het bedrijfsleven op zijn verantwoordelijkheid gewezen. Onderzoek naar de best beschikbare technieken staat in Denemarken bijvoorbeeld al een stuk verder dan in Vlaanderen.

250 miljoen te verdelen...

Valt het Deense milieubeleid dan echt niks te verwijten? "Toch wel hoor", stelt Marianne Bredholt ons gerust. "Ook bij ons is landbouw de grootste boosdoener. De schaalvergroting zorgt voor heel wat problemen. Enerzijds merk je dat op ruimtelijk vlak heel wat kleine wegen, paadjes en akkers gewoon zijn verdwenen. Anderzijds was die grootschalige landbouw in de jaren '80 ook aanleiding voor een onrustwekkend hoog nitraatgehalte in het grondwater. Ook meren en rivieren bleven

niet gespaard van een overvloed aan nitraten waardoor heel wat waterlopen nog steeds te lijden hebben onder eutrofiëring en algengroei". Ook hier zijn inspanningen geleverd om het probleem samen met de landbouwsector op te lossen. "En ook hier zijn de ervaringen over het algemeen vrij positief", besluit Marianne Bredholt. "Natuurlijk heb je steeds landbouwers die het vertikken om mee te werken. Maar dat is een kleine minderheid. Het overgrote deel van de landbouwsector heeft de voorbije jaren aangetoond dat men bereid is om de opgelegde milieuvorwaarden na te leven".

En hoe is het tenslotte gesteld met de financiering van de milieubeweging in Denemarken? "We klagen niet", besluit Marianne Bredholt. "Jaarlijks hebben we zo'n 45 miljoen Deense kroon te verdelen. Omgerekend is dat zo'n 250 miljoen Belgische frank. En daar kan je al heus wat projecten en campagnes mee voeren".

Jan Vanherk

Vikings houden niet van bergen...

Eigenlijk is Denemarken een vrij klein land. Ruim 5 miljoen inwoners leven er op een oppervlakte van 43.000 km². In het zuiden grenst Denemarken aan Duitsland, in het westen is dat aan de Noordzee en in het oosten aan de Baltische Zee. Denemarken grenst aan zijn noordzijde aan Noorwegen, al moet je daarvoor dan wel de Straat van Skagerrak of het Kattegat oversteken. Denemarken is ook een allegaartje van eilanden. In totaal zijn het er 500, waarvan er ruim 100 onbewoond zijn. Het land is zo plat als een biljartlaken: de hoogste 'bergtop' ligt op 173 meter boven de zeespiegel...

29

U heeft zo ook stilaan de buik vol van dit zielige Vlaamse lenteweer? Druilerig, grijs, kil,... Alles wat een mens nodig heeft om weg te vluchten in wat opbeurend Milieurama-puzzelplezier. Krista De Greef en Andre Somers kunnen alvast de koffie klaar zetten want binnenkort duikt de postbode bij hen binnen met een uniek Milieurama-verrassingspakket. U heeft ook nood aan wat warm sociaal contact? Vul dan het kruiswoordraadsel in, plaats de letters uit de groene vakjes over naar het rooster en stuur je oplossing naar Bond Beter Leefmilieu, Milieurama-puzzel, Tweeerkenstraat 47, 1000 Brussel. Of doe het per e-mail: hostmaster@bblv.be

Inheemse plant	↓	Loflicht	↓	Vruchten	↓	Goud	↓	Lucht-verplaatsing	↓	Complex van steden	↓
Inheemse plant				Europese milieu-organisatie		Abcens		Muzieknoet		Gemeente i/d prov. Apen	
Plastiek-soort (afk.)		Honderd jaar	↓					Uniek			
		Hechte groep						Mep			
			↓	Inheemse plant	↓			Slons	↓		
				Bekendheid				Voldoende gekookt			
Sprookjes-wezen	↓		↓	Nakomeling	↓				↓	Plaats in West-Vlaanderen	↓
Revanche				Landtong						Marktrent	
					↓	Getroffen					↓
						Invasie					Mannekesbij
Deel v/e sinaas	↓						↓	Lijfswicht	↓		
Toilet								Onaangename geur			
		Belgische rivier	↓					Eigenaardig	↓		
		Dichterlijke inspiratie						Koraaliland			
Lengtemaat (afk.)	↓		↓	Shoarma-broodje	↓				↓	Rivier in Nederland	↓
Smaakversterkende stof				Gesloten						Ijzerhoudende grond	
					↓	Dagtekening	↓				↓
						Op dit moment					Aankondiger van muziek (afk.)
Giftig gas	↓				↓						↓
Voorjaars-bloem						Klooster-zuster	↓			Britse prizes	↓

Oplossing van het vorige nummer:
ECOLOGISCH TUINIEREN

E N Y

advertentie

Is uw vuilniszak ook aan afvallen toe?

Wist u dat het een klein kunstje is om uw vuilniszak te vierendelen?

Gebruikt glas en papier worden grondstoffen, groente-, fruit en tuinafval wordt compost en ook heel wat ander afval krijgt een tweede leven. Een evolutie die we alleen maar kunnen toejuichen!

Toch blijft er nog afval over en vele kleintjes maken één grote afvalberg. Met een boodschappentas vermijdt je alvast plastic zakjes, een boterhamendoos betekent afvalarm lunchen en onverpakte groenten en fruit zijn pas echt puur natuur.

De OVAM bracht een aantal tips rond afvalvoorkoming samen in een gratis brochure die u kan aanvragen bij uw gemeente, intercommunale of bij de OVAM zelf. Zo vermagert uw vuilniszak in een mum van tijd, want ...

Kan. De Deckerstraat 22-26, 2800 Mechelen. Tel.: 015/284.284. Fax.: 015/20.32.75, website: <http://www.ovam.be>

Wie AFVAL vermijdt, moet het niet kwijt

Debatteren in Merelbeke

Wanneer wordt windenergie rendabel?

Het toenemend gebruik van hernieuwbare energiebronnen is voor de toekomst onontbeerlijk. Windenergie, een 'propre' energievorm die de voorbije jaren ook bij ons in de lift zit, is er één van. Dankzij de 'groene frank' en de pioniersfunctie van enkele zuivere intercommunales en kleine coöperatieven begint windenergie nu traag maar zeker door te breken in Vlaanderen. Elcker-Ik Antwerpen wil op woensdagavond 2 juni dan ook illustreren dat windenergie een bruikbaar alternatief is. Er komen mensen aan het woord die vanuit coöperatieven zoals Westenwind ervaring hebben opgedaan in het investeren in

wind en met de voor- en nadelen ervan. Vanaf hoeveel jaar kan je je investering in wind terugwinnen? Hoe start je zo'n coöperatieve? Op welke plaatsen in Vlaanderen is windenergie rendabel? Antwoorden op deze en andere vragen zijn gegarandeerd verzekerd. Op 7 en 14 april organiseert Agalev Hasselt, in samenwerking met het Vlaams Instituut voor Bio-Ecologisch Bouwen en Wonen, twee themavonden rond duurzaam en ecologisch bouwen en wonen én de mogelijkheden van zonne-energie in Vlaanderen. Beide avonden vinden plaats in het Borrelhuis aan de Witte Nonnenstraat in Hasselt en worden begeleid door Eric Janseunne van VIBE.

Het Actiecomité Milieubescherming Merelbeke organiseert op donderdag 20 mei een debat over de Gentse afvalverbrandingsoven. Ook in Merelbeke stond het voorbije jaar de afvalproblematiek bovenaan de beleidsagenda. Naast de discussie hoe het afval preventief kan worden verminderd, is er uiteraard de vraag hoe dat afval moet worden verwerkt. En met de Gentse verbrandingsoven in de achtertuin spreekt het voor zich dat nogal wat mensen uit Merelbeke de hele problematiek van dichtbij volgen. Hoe zit het met dioxines in de rookgassen? En met de gevolgen van de rookgaswassing voor grond- en oppervlaktewater? Antwoord tijdens het debat op donderdag 20 mei.

Op stap naar de Zonne-Arc

Heb je bouwplannen? Wil je een energiezuinige en milieuvriendelijke woning? Maar wil je dat je woning daarbij betaalbaar blijft? Dan kan je op 5 juni misschien deelnemen aan een bezoek dat de Volkshogeschool van Brugge organiseert aan de Zonne-Arc in Proven. Die Zonne-Arc is een sober en experimenteel woonproject waarbij het bouwen, wonen en leven gebeurt op het ritme van de natuur. Er wordt beroep gedaan op natuurlijke energie (wind, zon en biomassa) om meer te doen met minder. Tijdens de rondleiding wordt informatie gegeven over o.m. een energiezuinig woonatelier, het gebruik van passieve en actieve zonne-energie, natuurlijke ventilatie en airco, kleinschalige waterzuivering, composttoilet,... Na de rondgang krijg je ook de kans om alle vragen voor te leggen. Wie wil deelnemen betaalt 500 frank. Vooraf inschrijven is noodzakelijk. En op maandagavond 29 maart kan je in de Brugse Volkshogeschool ook terecht met al je vragen over biologisch tuinieren. Probeer je in je eigen tuin biologisch te telen maar loopt één en ander niet echt zoals het hoort? Dan kan je je vragen voorleggen aan twee professionals uit de biologische teelt: Rolle De Bruyne en Diderik Steyaert van de Hoge Akker uit Oedelem.

Elcker-Ik Antwerpen,
Breughelstraat 31-33, 2018 Antwerpen,
Tel. 03/218.65.60.

Actiecomité Milieubescherming Merelbeke, Burg. E. Ronsestraat 23,
9820 Merelbeke

Wat mag en kan je doen als vrijwilliger?

Op zaterdag 8 mei organiseert de Koning Boudewijnstichting een studiedag over wat een vrijwilliger kan, mag en moet doen volgens de huidige wetgeving. Tegelijk is het de bedoeling van de studiedag om ook een aantal zaken naar de toekomst toe beter geregeld te zien. In een onschatbaar aantal verenigingen, actiegroepen en comités spelen een eveneens onschatbaar aantal vrijwilligers immers een hoofdrol. Zij vormen de basis en het kloppend hart voor uiteenlopende projecten, programma's, tijdelijke of permanente initiatieven. Maar zowel de vrijwilliger als de organisatie weten vandaag de dag niet altijd wat wettelijk kan en moet. Allerlei vragen duiken dan ook op. Mag een werkloze bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doen? Moet je als

vrijwilliger steeds je onkostenvergoeding bij de fiscus aangeven? Dient een organisatie steeds de verantwoordelijkheid op haar te nemen als een vrijwilliger bijvoorbeeld een ongeval veroorzaakt? In opdracht van de Koning Boudewijnstichting onderzochten twee wetenschappers de diverse wettelijke aspecten van het vrijwilligerswerk. Dat onderzoek leverde alvast heel wat interessante informatie op die tijdens de studiedag van 8 mei wordt voorgesteld. In een tweede deel wordt ook een discussie op gang gebracht over de kansen en het statuut van de vrijwilliger.

De studiedag wordt georganiseerd in De Montil aan de Moortelstraat 8 te Essene. De deelnameprijs bedraagt 200 frank.

De Volkshogeschool,
Baliestraat 58, 8000 Brugge,
Tel. 050/33.01.12., Fax. 050/33.60.33.

Koning Boudewijnstichting, Brederodestraat 21, 1000 Brussel,
Tel. 02/511.18.40., Fax. 02/511.52.21., e-mail: info@kbs-frb.be

Milieu- en natuurrapport Vlaanderen

*Het onmisbare boek is te koop in de
boekhandel en kost 395 BEF.*

*Een samenvattende brochure
kan kosteloos aangevraagd
worden bij VMM Infoloket
Zandvoordestraat 375
8400 OOSTENDE
tel.: 059/ 56 26 11
fax: 059/ 56 26 00
e-mail: info@vmm.be*

Vlaamse Milieumaatschappij

Jaarlijks bij het begin
van de lente stelt de
Vlaamse Milieumaatschappij
het MIRA-T of
Milieu- en natuurrapport
Vlaanderen: thema's voor.
In deze uitgebreide studie
worden de verschillende grote
milieuproblemen thematisch
behandeld. Elk hoofdstuk
beschrijft een belangrijk proces
van milieuverstoring en
besteedt telkens aandacht aan
oorzaken en gevolgen.
Door deze benadering kan je
de verschillende hoofdstukken
afzonderlijk lezen en vormt het
rapport ook een
ideaal naslagwerk.

Van dit uitgebreide rapport is
ook een samenvattende
brochure verkrijgbaar bij het
infoloket
van de VMM.
Ze is in de eerste plaats bedoeld
voor leraars en leerlingen
van het middelbaar onderwijs,
2^e en 3^e graad, maar is
ook bruikbaar voor
elke geïnteresseerde.

Achtergrondinformatie over
MIRA-T vind je op de
vernieuwde website van de
VMM (<http://www.vmm.be>)